

IZVJEŠĆE

O OSOBAMA S INVALIDITETOM U REPUBLICI HRVATSKOJ

**HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO**

Siječanj 2013.

**HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA JAVNO ZDRAVSTVO
Zagreb, Rockefellerova 7.**

IZVJEŠĆE

O OSOBAMA S INVALIDITETOM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Autori

Dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.
specijalist javnog zdravstva, znanstveni suradnik

Suradnici:

Natalie-Tanja Petreski
Manuela Radošević

Zagreb, siječanj 2013. godine

UVOD	4
IZVORI PODATAKA	4
1. RH	5
1.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	5
1.2. VRSTE OŠTEĆENJA	7
2. BJELOVARSKO BILOGORSKA ŽUPANIJA	9
2.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	9
2.2. VRSTE OŠTEĆENJA	10
3. BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	11
3.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	11
3.2. VRSTE OŠTEĆENJA	12
4. DUBROVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA	13
4.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	13
4.2. VRSTE OŠTEĆENJA	14
5. GRAD ZAGREB	15
5.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	15
5.2. VRSTE OŠTEĆENJA	16
6. ISTARSKA ŽUPANIJA	17
6.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	17
6.2. VRSTE OŠTEĆENJA	18
7. KARLOVAČKA ŽUPANIJA	19
7.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	19
7.2. VRSTE OŠTEĆENJA	20
8. KOPRIVNIČKO KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA	21
8.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	21
8.2. VRSTE OŠTEĆENJA	22
9. KRAPINSKO ZAGORSKA ŽUPANIJA	23
9.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	23
9.2. VRSTE OŠTEĆENJA	24
10. LIČKO SENJSKA ŽUPANIJA	25
10.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	25
10.2. VRSTE OŠTEĆENJA	26
11. MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	27
11.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	27
11.2. VRSTE OŠTEĆENJA	28
12. OSJEČKO BARANJSKA ŽUPANIJA	29
12.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	29
12.2. VRSTE OŠTEĆENJA	30
13. POŽEŠKO SLAVONSKA ŽUPANIJA	31
13.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	31
13.2. VRSTE OŠTEĆENJA	32
14. PRIMORSKO GORANSKA ŽUPANIJA	33
14.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	33
14.2. VRSTE OŠTEĆENJA	34
15. SISAČKO MOSLAVAČKA ŽUPANIJA	35
15.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	35
15.2. VRSTE OŠTEĆENJA	36
16. SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA	37
16.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	37
16.2. VRSTE OŠTEĆENJA	38
17. ŠIBENSKO KNINSKA ŽUPANIJA	39
17.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	39
17.2. VRSTE OŠTEĆENJA	40
18. VARAŽDINSKA ŽUPANIJA	41
18.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI	41
18.2. VRSTE OŠTEĆENJA	42

19. VIROVITIČKO PODRAVSKA ŽUPANIJA.....	43
19.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI.....	43
19.2. VRSTE OŠTEĆENJA.....	44
20. VUKOVARSKO SRIJEMSKA ŽUPANIJA.....	45
20.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI.....	45
20.2. VRSTE OŠTEĆENJA.....	46
21. ZADARSKA ŽUPANIJA.....	47
21.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI.....	47
21.2. VRSTE OŠTEĆENJA.....	48
22. ZAGREBAČKA ŽUPANIJA.....	49
22.1. OPĆI SOCIODEMOGRAFSKI PODACI.....	49
22.2. VRSTE OŠTEĆENJA.....	50
23. OSTALE NAPOMENE.....	51
24. INDIVIDUALNA IZVJEŠĆA ZA 2012. GODINU O PARAMETRIMA KOJI NISU OBUHVAĆENI OVIM IZVJEŠĆEM.....	51
24.1. IZVJEŠĆE O HRVATSKIM RATNIM VOJNIM INVALIDIMA IZ DOMOVNSKOG RATA IZ HRVATSKOG REGISTRA O OSOBAMA S INVALIDITETOM.....	51
24.2. IZVJEŠĆE O UZROKU INVALIDITETA ILI KOMORBIDITETNOJ DIJAGNOZI KOJA PRIDONOSI FUNKCIONALNOM OŠTEĆENJU OSOBE IZ SKUPINE BOLESTI CRKULACIJSKOG SUSTAVA.....	53
24.3. IZVJEŠĆE O OSOBAMA S INVALIDITETOM S PODRUČJA GRADA KRIŽEVCI TE OPĆINA KALNIK, SVETI PETAR OREHOVEC, GORNJA RIJEKA TE SVETI IVAN ŽABNO.....	54
24.4. PRIKAZ INVALIDITETA KOD OSOBA STARIJIH OD 65 GODINA.....	55
24.5. KRATKI PREGLED EPIDEMIOLOGIJE POREMEĆAJA IZ AUTISTIČNOG SPEKTRA (PAS).....	58
24.6. PARAMETRI O OSOBAMA S INVALIDITETOM DO NAVRŠENE 21 GODINE ŽIVOTA.....	59
24.7. EPIDEMIOLOŠKI PARAMETRI O ŽENAMA S INVALIDITETOM.....	62
24.8. IZVJEŠTAJ O DJECI S INVALIDITETOM I VEĆM TEŠKOĆAMA U RAZVOJU, DO NAVRŠENE 18 GODINE ŽIVOTA.....	62
24.9. PREVALENCIJA VIDNIH POREMEĆAJA U RH.....	65
24.10. PARAMETRI O OSOBAMA S DOWN SINDROMOM.....	66

Uvod

Prema procjenama UN problem invalidnosti je mnogo rašireniji nego što se inače misli: od deset stanovnika svake zemlje bar je jedan u izvjesnoj mjeri invalid. Raspolaganje odgovarajućim podacima o dizabilitetu – invaliditetu preduvjet je za planiranje odgovarajućih preventivnih mjera i donošenje programa za osobe s invaliditetom. Uostalom, unapređenje razine zdravlja pučanstva ima za cilj i dodavanje života godinama, odnosno povećanje broja godina života bez bolesti i invaliditeta. Hrvatska je prepoznajući taj problem donijela Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), koji propisuje način prikupljanja, obrade i zaštite tajnosti podataka o osobama s invaliditetom. Registar se vodi u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, a počeo je s radom 2002. godine. **Prema navedenom Zakonu invaliditet je trajno ograničenje, smanjenje ili gubitak sposobnosti (koje proizlazi iz oštećenja zdravlja) neke fizičke aktivnosti ili psihičke funkcije primjerene životnoj dobi osobe i odnosi se na sposobnosti, u obliku složenih aktivnosti i ponašanja, koje su općenito prihvaćene kao bitni sastojci svakodnevnog života.**

Izvori podataka

Podaci se u Registar prikupljaju iz:

a) *Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje*

Registar preuzima kvartalno podatke od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u elektronskom obliku.

b) *Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti*

Registar preuzima kvartalno podatke Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti u elektronskom obliku.

c) *Socijalne skrbi*

Centri za socijalnu skrb općina dostavljaju preslike obrasca "Nalaz i mišljenje" prvostupanijskih tijela vještačenja.

d) *Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi* dostavlja preslike obrasca "Nalaz i mišljenje" Drugostupanijskog tijela vještačenja.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u suradnji sa županijskim uredima za rad, zdravstvo i socijalnu skrb, za ratne vojne invalide II. Svjetskog rata, za osobe nastradale na služenju vojnog roka od 15. svibnja 1945. do 17. kolovoza 1990., mirnodopske i civilne invalide iz Domovinskog rata, II. Svjetskog rata i poraća, o kojima vodi evidenciju, dostavlja preslike obrazaca «Nalaz i mišljenje» Drugostupanijske liječničke komisije za pregled osoba obuhvaćenih Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata te konačno rješenje o priznatom statusu.

e) *Prosvjete*

Županijski uredi za obrazovanje dostavljaju presliku rješenja o primjerenom obliku školovanja. Liječnici u povjerenstvu za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta u sustavu školstva prijavu vrše na obrascu "Obrazac o invaliditetu". Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa dostavlja presliku Drugostupanijskog tijela vještačenja o primjerenom obliku školovanja.

f) *Zdravstva*

Primarna zdravstvena zaštita i specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita prijavu dostavljaju na Obrascu o invaliditetu koji je propisan Pravilnikom o obrascu za dostavljanje podataka Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN br. 07/02.) Hrvatski zavod za javno zdravstvo (Služba za socijalnu medicinu) dostavlja godišnju bazu podataka hospitalizacija i bazu podataka o umrlima.

g) *Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka*

Temeljem čl. 6 st. 2. Pravilnika o znaku pristupačnosti ("Narodne novine", br. 16/05), nadležna tijela državne uprave dostavljaju kopije rješenja o znaku pristupačnosti Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom. Temeljem Pravilnika o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine ("Narodne novine", br. 143/06), nadležno ministarstvo dostavlja kopije rješenja o oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom.

Do 30.09.2012. u Hrvatski registar o osobama s invaliditetom pristiglo je 1.014.367 različitih nalaza i rješenja za osobe s invaliditetom. Ovogodišnje izvješće o osobama s invaliditetom sadrži prikaze općih sociodemografskih parametara te podatke o vrstama oštećenja za RH te za svaku županiju zasebno, a u prilogu izvješća nalaze se neki od odgovora na upite pristigle tijekom 2012. godine a koji se odnose na parametre o osobama s invaliditetom koje ovaj način izvještavanja ne obuhvaća. Sve obrade iz ovog izvještaja rađene su sa stanjem na dan 17.01.2012. Važno je ovdje istaći i metodologiju izračuna prevalencija. Za izračun prevalencije invaliditeta u RH i po županijama korišteni su parametri Registra osoba s invaliditetom te najnoviji službeni rezultati Popisa stanovništva iz 2011. godine.

1. Republika Hrvatska

1.1. Opći sociodemografski podaci

U Hrvatskoj, stanje na dan 17.01.2013., živi 520 437 osoba s invaliditetom od čega su 313 217 muški (60%) i 207 220 žene (40%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine oko 12% ukupnog stanovništva RH (tablica 2.)- *vidi napomenu o načinu izračuna prevalencije ispod tablice 2.* Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 278 564 (53,6%), je u radno aktivnoj dobi, 19-64 godina, dok je u dobnjoj skupini 65+ 202 607 (38,9%) osoba (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan i u dječjoj dobi, 0-19 godina, i to u udjelu od 7,5%. Najveći broj osoba s invaliditetom ima prebivalište u Gradu Zagrebu i Splitsko dalmatinskoj županiji. U te dvije županije živi oko 30% od ukupnog broja osoba s invaliditetom (Tablica 1.), no ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije dolazimo do podatka da je najveći udio u Krapinsko zagorskoj s time da je najviša prevalencija u dječjoj dobi u Međimurskoj županiji, dok je u Krapinsko zagorskoj županiji najveća prevalencija u radno aktivnoj i dobi iznad 65 godina (tablica 2). Registar od ove godine sadrži funkcionalnost bilježenja novo registriranih osoba s invaliditetom tako da je u periodu od 2006-2011. zabilježena slijedeća distribucija registracije osoba s invaliditetom: 2006. – 34 806 ; 2007. – 40482; 2008. – 32 910; 2009.- 32 566; 2010. – 24 414; 2011. – 13 879.

Tablica 1. Prikaz broja osoba s invaliditetom prema spolu, županijama prebivališta te dobnim skupinama

ŽUPANIJA PREBIVALIŠTA	Dobne skupine						Ukupno
	0-19		20-64		65+		
	m	ž	m	ž	m	ž	
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	902	595	4949	2511	2720	3764	15441
BRODSKO-POSAVSKA	897	566	8316	2392	3161	3255	18587
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	563	386	4750	2005	2122	1638	11464
GRAD ZAGREB	5691	3403	26416	18993	16413	20345	91261
ISTARSKA	832	502	4888	2684	2760	2551	14217
KARLOVAČKA	430	278	5745	2268	3067	4210	15998
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1005	653	3942	2062	1780	2126	11568
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1004	580	6588	4139	3946	4229	20486
LIČKO-SENJSKA	207	132	2557	812	1615	1199	6522
MEĐIMURSKA	1067	764	3465	2296	1831	2315	11738
OSJEČKO-BARANJSKA	1685	1163	14558	5483	5664	5837	34390
POŽEŠKO-SLAVONSKA	389	274	4310	1609	2103	1863	10548
PRIMORSKO-GORANSKA	542	369	7836	4633	5479	6787	25646
SISAČKO-MOSLAVAČKA	771	447	8411	2879	4033	3694	20235
SPLITSKO-DALMATINSKA	2934	1850	22710	11954	12077	11663	63188
ŠIBENSKO-KNINSKA	289	183	5927	2054	3524	3382	15359
VARAŽDINSKA	820	541	6675	4172	3907	5162	21277
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	341	249	4457	1529	1666	1945	10187
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	889	607	8836	3005	3426	3122	19885
ZADARSKA	741	398	6623	2238	3567	2678	16245
ZAGREBAČKA	1974	1132	11627	6508	5839	4932	32012
Nespecificirano	138	83	14040	4712	10780	4430	34183
Ukupno	24111	15155	187626	90938	101480	101127	520437

Napomena:

1. obradu podataka moguća je i po petogodišnjim dobnim skupinama
2. Nespecificirano – županija prebivališta nije navedena ili mjesto prebivališta nije u službenom šifarniku naselja

Tablica 2. Prikaz udjela osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije te u pojedinim dobnim skupinama - prevalencija invaliditeta na 100 stanovnika

Županija prebivališta	Prevalencija invaliditeta (%)	Prevalencij invaliditeta u dobnj skupini 0-19 (%)	Prevalencija invaliditeta u dobnj skupini 20-64 (%)	Prevalencija invaliditeta u dobnj skupini 65+ (%)
KRAPINSKO-ZAGORSKA	15,4	5,7	13,1	34,9
ŠIBENSKO-KNINSKA	14,0	2,2	12,5	28,9
SPLITSKO-DALMATINSKA	13,9	4,7	12,5	31,5
POŽEŠKO-SLAVONSKA	13,5	3,6	13	28,3
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	12,9	5,8	10,4	29,5
LIČKO-SENJSKA	12,8	3,6	11,7	22,4
KARLOVAČKA	12,4	3	10,3	26,7
VARAŽDINSKA	12,1	3,6	9,9	30,6
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	12	3,1	11,7	24,8
BRODSKO-POSAVSKA	11,7	3,9	11,5	23
SISAČKO-MOSLAVAČKA	11,7	3,5	10,8	22,9
GRAD ZAGREB	11,6	5,8	9,1	26,9
OSJEČKO-BARANJSKA	11,3	4,3	10,7	22,3
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	11,1	3,6	11,1	21,3
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	10	6,6	8,6	19,1
MEĐIMURSKA	10,3	7	8,2	23,4
ZAGREBAČKA	10,1	4,4	9,2	21,4
ZADARSKA	9,6	3,1	8,7	19,8
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	9,3	3,5	9,2	17,2
PRIMORSKO-GORANSKA	8,7	1,8	6,6	21,9
ISTARSKA	6,8	3,5	5,7	14,2
Republika Hrvatska	12,1	4,4	10,6	26,7

Napomena:

- za izračun ukupne prevalencije u RH, prevalencije po županijama te prevalencije po dobnim skupinama korišteni su podaci iz tablice 1. ovoga biltena te rezultati Popisa stanovništva iz 2011.

Oko 66% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. Oko 26% ima srednju stručnu spremu dok je 3% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje zabilježeno je kod 5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u RH je 16 184 zaposlenih (zaposleni i privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 65% udjelom muških i 35% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, NKV radnik, ekonomski tehničar, poljoprivredni radnik, automehaničar, konobar, vozač te kuhar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (78%) žive u obitelji dok ih oko 19% živi samo. Oko 1% ima udomitelja ili skrbnika, a 3502 osobe s invaliditetom borave u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 17% osoba s invaliditetom. Oko 54% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60. Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. U Registar osoba s invaliditetom pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 30539 osoba s time da je veći broj muških osoba (64%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 127 785 osoba s invaliditetom, oko 25% od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U RH živi 60809 branitelja s invaliditetom od kojih 58189 ostvaruje odgovarajuća novčana prava temeljem invaliditeta. Zabilježeno je i 9275 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 3).

Tablica 3. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	333967
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	127785
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	60809
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	30539
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	9275
Ukupno	562375

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

1.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U RH 28,2 % osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 4).

Tablica 4. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija / 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	152005	29,2	35
duševni poremećaji	126277	24,3	29
oštećenje drugih organa	120934	23,2	28
oštećenje središnjeg živčanog sustava	95295	18,3	22
mentalna retardacija	22535	4,3	5
oštećenje vida	17979	3,5	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	16389	3,1	4
oštećenje sluha	13206	2,5	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	12262	2,4	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	8791	1,7	2
autizam	1198	0,2	0,3
višestruka oštećenja	146683	28,2	34

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini dorzopatija (M40-M54), dok su najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postojeće za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u RH je oko 2,3% od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 10 404 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 867 branitelja Domovinskog rata dok ih 658 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 5. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 5. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	25374
F20, F22, F25	Psihoze	14087
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	3475
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	1198
G10,G11	Huŕingtonova korea i nasljedene ataksije	245
G12	Spinalna mišićna atrofija	262
G71	Mišićna distrofija	510
G80	Infantilna cerebralna paraliza	4806
G82	Para i tetraplegija	5093
H54.0	Sljepoća na oba oka	5094
H91.93	Gluhoća*	2725
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	1270
Q90	Down sindrom	1528
S48	Amputacija obje nadlaktice	134
S58	Amputacija obje podlaktice	24
S68	Amputacija obje šake	12
S78	Amputacija obje natkoljenice	110
S88	Amputacija obje potkoljenice	272
S98	Amputacija oba stopala	53
G35	Multipla skleroza	1920

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

2. Bjelovarsko bilogorska županija

2.1. Opći sociodemografski podaci

U Bjelovarsko bilogorskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 15441 osoba s invaliditetom od čega su 8571 muški (55,5%) i 6870 žene (44,5%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 12,9% ukupnog stanovništva Bjelovarsko bilogorske županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7460 (48%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 10% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Bjelovarsko bilogorska županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju u dječjoj i dobnj skupini 65+. Prevalencija invaliditeta u radno aktivnoj dobi nešto je ispod prosjeka RH (tablica 2.).

Oko 81% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 13% ima srednju stručnu spremu dok je 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Bjelovarsko bilogorskoj županiji je 271 zaposlena osoba s invaliditetom (zaposleni, privremeno radno nesposobni) s 69% udjelom muških i 31% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, poljoprivredni radnik, trgovac te automehaničar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (75%) žive u obitelji dok ih čak oko 21% živi samo. Oko 1% ima udomitelja ili skrbnika, a 155 osoba s invaliditetom boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi čak oko 30% osoba s invaliditetom. Oko 54% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Bjelovarsko bilogorske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1350 osoba s većim brojem muških osoba (60,7%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 6011 osoba s invaliditetom, oko 39% od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Bjelovarsko bilogorskoj županiji živi 1523 branitelja s invaliditetom te 268 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 6).

Tablica 6. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Bjelovarsko bilogorske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	7745
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	6011
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	1523
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1350
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	268
Ukupno	16897

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

2.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Bjelovarsko bilogorske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Bjelovarsko bilogorskoj županiji 36,3% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 7).

Tablica 7. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija / 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	5948	38,5	50
oštećenje drugih organa	4117	26,7	34
duševni poremećaji	3408	22,1	28
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2668	17,3	22
mentalna retardacija	1159	7,5	10
oštećenje glasovno govorne komunikacije	637	4,1	5
oštećenje vida	609	3,9	5
oštećenje sluha	473	3,1	4
oštećenje perifernog živčanog sustava	461	3	4
prirodne anomalije i kromosomopatije	302	2	3
autizam	25	0,2	0,2
višestruka oštećenja	5598	36,3↑	47

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M40-M54), dok su najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u Bjelovarsko bilogorskoj županiji je 2,1%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 292 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 20 branitelj Domovinskog rata dok ih 15 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 8. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 8. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	659
F20, F22, F25	Psihoze	325
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	131
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	25
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	3
G12	Spinalna mišićna atrofija	9
G71	Mišićna distrofija	21
G80	Infantilna cerebralna paraliza	143
G82	Paralitična tetraplegija	160
H54.0	Sljepoća na oba oka	154
H91.93	Gluhoća	115
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	51
Q90	Down sindrom	34
S48	Amputacija obje nadlaktice	4
S68	Amputacija obje šake	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	3
S88	Amputacija obje potkoljenice	4
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	47

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušnosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

3. Brodsko posavska županija

3.1. Opći sociodemografski podaci

U Brodsko posavskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 18587 osoba s invaliditetom od čega su 12374 muški (67%) i 6213 žene (33%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 11,7% ukupnog stanovništva Brodsko posavske županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 10708 (58%) ↓, je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Brodsko posavska županija ispod prosjeka za ukupnu te prevalencije u dječjoj i za dob stariju od 65 godina, dok je u radno aktivnoj dobi iznad prosjeka (tablica 2).

72,1% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 22,2% ima srednju stručnu spremu dok je 1,2% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4,5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novofor mirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Brodsko posavskoj županiji je 393 zaposlenih (zaposleni i privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 77% udjelom muških i 23% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su vozač i poljoprivredni radnik. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (80%) žive u obitelji dok ih oko 17% živi samo. Oko 1% ima udomitelja ili skrbnika dok 114 osoba s invaliditetom boravi u nekoj od ustanova U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 17% osoba s invaliditetom. Oko 46% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Brodsko posavske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1127 osoba s time da je veći broj muških osoba (63%). Višestruke teškoće u psihofizičkom razvoju, kao i poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 5883 osoba s invaliditetom, oko 32% od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Brodsko posavskoj županiji živi 3669 branitelja s invaliditetom te 359 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 9).

Tablica 9. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Brodsko posavske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	9569
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	5883
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	3669
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1127
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	359
Ukupno	20607

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

3.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Brodsko posavske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Brodsko posavskoj županiji 34,7 % osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 10).

Tablica 10. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija / 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	6091	32,8	38
oštećenje drugih organa	4691	25,2	30↑
duševni poremećaji	4017	21,6	25
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2971	16	19
mentalna retardacija	1300	7	8
oštećenje glasovno govorne komunikacije	900	4,8	6
oštećenje vida	809	4,3	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	747	4	5
oštećenje sluha	665	3,6	4
prirodne anomalije i kromosomopatije	334	1,8	2
autizam	60	0,3	0,4
višestruka oštećenja	6451	34,7↑	41↑↑

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini dorzopatija (M40-M54), dok su najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u Brodsko posavskoj županiji je oko 2,4%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 371 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 65 branitelj Domovinskog rata dok ih 19 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 11. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 11. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	882
F20, F22, F25	Psihoze	453
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	131
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	60
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	11
G12	Spinalna mišićna atrofija	8
G71	Mišićna distrofija	20
G80	Infantilna cerebralna paraliza	195
G82	Para i tetraplegija	233
H54.0	Sljepoća na oba oka	222
H91.93	Gluhoća*	150
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	50
Q90	Down sindrom	64
S48	Amputacija obje nadlaktice	4
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S68	Amputacija obje šake	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	3
S88	Amputacija obje potkoljenice	12
S98	Amputacija oba stopala	4
G35	Multipla skleroza	71

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

4. Dubrovačko neretvanska županija

4.1. Opći sociodemografski podaci

U Dubrovačko neretvanskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 11464 osoba s invaliditetom od čega su 7435 muški (65%) i 4029 žene (35%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 9,3% ukupnog stanovništva Dubrovačko neretvanske županije (tablica 2)*. Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 6755 (59%) ↓, je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udijelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Dubrovačko neretvanska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju po svim navedenim dobnim skupinama pogotovo za dobnu skupinu 65+ (tablica 2).

Prema dostupnim podacima o obrazovanju 57% osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 34% ima srednju stručnu spremu dok je 5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Dubrovačko neretvanskoj županiji je 520 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 63% udjelom muških i 37% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, vodoinstalatere te ekonomski i hotelijersko-turistički tehničar. Osobe s invaliditetom, prema podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (83%) žive u obitelji dok ih 15% živi samo, a 0,3% ih ima udomitelja ili skrbnika. U nekoj od ustanova boravi 79 osoba s invaliditetom. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 14% osoba s invaliditetom. Oko 67% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Dubrovačko neretvanske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 557 osoba s time da je veći broj muških osoba (61%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 3202 osoba s invaliditetom, oko 28% od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Dubrovačko neretvanskoj županiji živi 2134 branitelja s invaliditetom te 310 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 12).

Tablica 12. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Dubrovačko neretvanske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	6366
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	3202
Ministarstvo obitelji, branitelja i međug.en.solid. (branitelja domovinskog rata)	2134
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	557
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	319
Ukupno	12578

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

4.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Dubrovačko neretvanske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Dubrovačko neretvanskoj županiji 27,8 % osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 13).

Tablica 13. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	2775	24,2	23
duševni poremećaji	2751	24	22
oštećenje drugih organa	2729	23,8	22
oštećenje središnjeg živčanog sustava	1705	14,9	14
mentalna retardacija	539	4,7	4
oštećenje vida	498	4,3	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	422	3,7	3
oštećenje sluha	322	2,8	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	289	2,5	2
prirodne anomalije i kromosomopatije	269	2,3	2
autizam	32	0,3	0,3
višestruka oštećenja	3182	27,8	26

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M40-M54), dok su najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres te somatoformnih poremećaja (F40-F48). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u Dubrovačko neretvanskoj županiji je oko 2,2%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 209 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 24 branitelja Domovinskog rata dok ih 19 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 14. prikazani su podaci o dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 14. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	495
F20, F22, F25	Psihoze	457
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	134
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	32
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	3
G12	Spinalna mišićna atrofija	7
G71	Mišićna distrofija	14
G80	Infantilna cerebralna paraliza	176
G82	Paraliza tetraplegija	167
H54.0	Sljepoća na oba oka	156
H91.93	Gluhoća*	59
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	38
Q90	Down sindrom	53
S48	Amputacija obje nadlaktice	1
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	1
S88	Amputacija obje potkoljenice	4
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	38

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušnosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

5. Grad Zagreb

5.1. Opći sociodemografski podaci

U Gradu Zagrebu, stanje na dan 17.01.2013., živi 91 261 osoba s invaliditetom od čega su 48 520 muški (53%) i 42 741 žene (47%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 11,6% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 45 409 (50%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama, a u 10% prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Grad Zagreb ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju u radno aktivnoj dobi, iznad prosjeka za prevalenciju u dobnj skupini 0-19, kao i nešto iznad prosjeka za prevalenciju u dobnj skupini 65+ (tablica 2).

Prema dostupnim podacima o obrazovanju 47,6% osoba s invaliditetom nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 37,5% ima srednju stručnu spremu dok je 7,2% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 7,7% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novofirmirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Gradu Zagrebu je 3500 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 53% udjelom muških i 47% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, trgovac, ekonomski tehničar, kuhar, elektrotehničar te diplomirani ekonomist. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (82%) žive u obitelji dok ih oko 13% živi samo, a 0,5% ima udomitelja ili skrbnika. 824 osoba s invaliditetom boravi u ustanovama. U Gradu Zagrebu je 44 beskućnika koji su osobe s invaliditetom. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 52% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Grada Zagreba, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 7354 osoba s time da je veći broj muških osoba (64%). Mentalna retardacija, s 68% udjelom lake mentalne retardacije, najčešći je specificirani uzrok koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija redovnim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut i dr.) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 15693 osoba s invaliditetom, oko 17% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Gradu Zagrebu živi 7625 branitelja s invaliditetom te 1342 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 15).

Tablica 15. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Grada Zagreb, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	64832
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	15693
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	7625
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	7354
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	1342
Ukupno	96846

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

5.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Grada Zagreba, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja središnjeg živčanog sustava te oštećenja lokomotornog sustava. U Gradu Zagrebu 25% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 16.).

Tablica 16. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje središnjeg živčanog sustava	26231	28,7	33
oštećenje lokomotornog sustava	24250	26,6	31
duševni poremećaji	17356	19	22
oštećenje drugih organa	16417	18	21
mentalna retardacija	3033	3,3	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	2608	2,9	3
oštećenje vida	1985	2,2	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	1777	1,9	2
oštećenje sluha	1582	1,7	2
oštećenje perifernog živčanog sustava	1233	1,4	2
autizam	284	0,3	0,4
višestruka oštećenja	22884	25	29

Najčešći uzroci oštećenja središnjeg živčanog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju su potpuni gubitak funkcije jednog segmenta cervikalne regije nakon prijeloma trupa kralješka te potpuni gubitak funkcije jednog segmenta lumbalne i torakalne regije, dok su najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M40-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postojeće za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Gradu Zagrebu 2,4%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 1915 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 196 branitelja Domovinskog rata dok ih 113 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 17. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 17. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	3487
F20, F22, F25	Psihoze	2440
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	491
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	284
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	37
G12	Spinalna mišićna atrofija	48
G71	Mišićna distrofija	84
G80	Infantilna cerebralna paraliza	964
G82	Para i tetraplegija	688
H54.0	Sljepoća na oba oka	681
H91.93	Gluhoća	374
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	114
Q90	Down sindrom	319
S48	Amputacija obje nadlaktice	28
S58	Amputacija obje podlaktice	3
S68	Amputacija obje šake	3
S78	Amputacija obje natkoljenice	23
S88	Amputacija obje potkoljenice	45
S98	Amputacija oba stopala	6
G35	Multipla skleroza	379

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

6. Istarska županija

6.1. Opći sociodemografski podaci

U Istarskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 14 217 osoba s invaliditetom od čega su 8480 muški (60%) i 5737 žene (40%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 6,8% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7572 (53% ↓), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 9% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da Istarska županija ima, u odnosu na ostale županije, najmanji udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije te da je ispod prosjeka za prevalencije u svim navedenim dobnim skupinama (tablica 2).

Oko 59% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 30,6% ima srednju stručnu spremu dok je 4,5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5,9% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Istarskoj županiji je 1124 zaposlena (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 69% udjelom muških i 31% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su konobar, trgovac, ekonomski tehničar te kuhar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (81%) žive u obitelji dok ih oko 16% živi samo. 0,2% ima udomitelja ili skrbnika dok 93 osobe borave u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 14% osoba s invaliditetom. Oko 55% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Istarske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1027 osoba s time da je veći broj muških osoba (65,8%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije i specifične poteškoće u učenju te postojanje višestrukih teškoća u psihofizičkom razvoju su najčešći specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut i dr.) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 3621 osoba s invaliditetom, oko 25% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Istarskoj županiji živi 703 branitelja s invaliditetom te 367 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 18).

Tablica 18. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Istarske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	9536
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	3621
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1027
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (branitelja domovinskog rata)	703
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svjetskog rata i poraća	367
Ukupno	15254

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

6.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Istarske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja drugih organa i organskih sustava te oštećenja lokomotornog sustava. U Istarskoj županiji 30,3% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 19).

Tablica 19. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje drugih organa	4158	29,2	20
oštećenje lokomotornog sustava	3786	26,6	18
duševni poremećaji	2786	19,6	13
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2095	14,7	10
mentalna retardacija	680	4,8	3
oštećenje vida	650	4,6	3
oštećenje glasovno govorne komunikacije	624	4,4	3
oštećenje sluha	380	2,7	2
oštećenje perifernog živčanog sustava	375	2,6	2
prirođene anomalije i kromosomopatije	341	2,4	2
autizam	67	0,5	0,3
višestruka oštećenja	4311	30,3↑	21↑

Najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99), dok najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Istarskoj županiji oko 2,5%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 306 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 21 branitelja Domovinskog rata dok ih 25 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 20. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 20. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	438
F20, F22, F25	Psihoze	494
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	83
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	67
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	9
G12	Spinalna mišićna atrofija	15
G71	Mišićna distrofija	28
G80	Infantilna cerebralna paraliza	158
G82	Para i tetraplegija	182
H54.0	Sljepoća na oba oka	203
H91.93	Gluhoća*	63
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	50
Q90	Down sindrom	44
S48	Amputacija obje nadlaktice	2
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	5
S88	Amputacija obje potkoljenice	2
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	97

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

7. Karlovačka županija

7.1. Opći sociodemografski podaci

U Karlovačkoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 15 998 osoba s invaliditetom od čega su 9242 muški (58%) i 6756 žene (42%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 12,4% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 8013 (50%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 4% udjelom prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Karlovačka županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju invaliditeta u RH, dok je spod prosjeka za dobnu skupinu 0-19, u prosjeku RH što se tiče dobnе skupine 65+, a ispod prosjeka za radno aktivnu dobnu skupinu. (tablica 2).

74,5% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 19,4% ima srednju stručnu spremu dok je 2,5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 3,6% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Karlovačkoj županiji je 312 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 74% udjelom muških i 26% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, poljoprivredni radnik, te trgovac. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (74%) žive u obitelji dok ih čak oko 23% živi samo. 1% ima udomitelja ili skrbnika, a 138 osoba boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 24% osoba s invaliditetom. Oko 61% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegovu u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava iz sustava mirovinskog osiguranja. Iz Karlovačke županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 495 osoba s time da je veći broj muških osoba (63%). Mentalna retardacija s 68% udjelom lake mentalne retardacije kao i poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju, najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut i dr.) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 6751 osoba s invaliditetom, oko 42% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Karlovačkoj županiji živi 2734 branitelja s invaliditetom te 564 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 21).

Tablica 21. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Karlovačke županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	7231
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	6751
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	2734
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	564
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	495
Ukupno	17775

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

7.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Karlovačke županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Karlovačkoj županiji 39,9% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 22).

Tablica 22. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	6123	38,3	48
oštećenje drugih organa	5607	35	43
duševni poremećaji	4500	28,1	35
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2637	16,5	20
oštećenje vida	1267	7,9	10
mentalna retardacija	700	4,4	5
oštećenje sluha	635	4	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	564	3,5	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	327	2	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	256	1,6	2
autizam	21	0,1	0,2
višestruka oštećenja	6383	39,9	50

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Karlovačkoj županiji oko 1,8%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 217 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 42 branitelja Domovinskog rata dok ih 29 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 23. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao eži oblici invaliditeta.

Tablica 23. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1253
F20, F22, F25	Psihoze	450
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	90
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	21
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	9
G12	Spinalna mišićna atrofija	5
G71	Mišićna distrofija	18
G80	Infantilna cerebralna paraliza	132
G82	Paralitična tetraplegija	186
H54.0	Sljepoća na oba oka	235
H91.93	Gluhoća	169
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	54
Q90	Down sindrom	53
S48	Amputacija obje nadlaktice	3
S58	Amputacija obje podlaktice	2
S68	Amputacija obje šake	2
S78	Amputacija obje natkoljenice	4
S88	Amputacija obje potkoljenice	16
S98	Amputacija oba stopala	3
G35	Multipla skleroza	61

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušnosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

8. Koprivničko križevačka županija

8.1. Opći sociodemografski podaci

U Koprivničko križevačkoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 11568 osoba s invaliditetom od čega su 6727 muški (58%) i 4841 žene (42%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 10% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 6004 (60%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 14% udjelom prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Koprivničko križevačka županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju u radno aktivnoj i dobi starijoj od 65 godina dok je iznad prosjeka za prevalenciju invaliditeta u dječjoj dobi (tablica 2).

78,1% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 14,9% ima srednju stručnu spremu dok je 1,6% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5,4% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Koprivničko križevačkoj županiji je 329 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 71% udjelom muških i 29% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su poljoprivredni radnik i NKV radnik. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (77%) žive u obitelji dok ih oko 18% živi samo. 2% ima udomitelja ili skrbnika, a 143 osobe borave u nekoj od ustanova. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 45% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Koprivničko križevačke županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1647 osoba s time da je veći broj muških osoba (63%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 3699 osoba s invaliditetom, 32% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Koprivničko križevačkoj županiji živi 1003 branitelja s invaliditetom te 129 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 24).

Tablica 24. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Koprivničko križevačke županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	6191
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	3699
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1647
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	1003
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	129
Ukupno	12669

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

8.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Koprivničko križevačke županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa. U Koprivničko križevačkoj županiji 38% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 25).

Tablica 25. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	3635	31,4	31
duševni poremećaji	2986	25,8	26
oštećenje drugih organa	2923	25,3	25
oštećenje središnjeg živčanog sustava	1880	16,3	16
oštećenje glasovno govorne komunikacije	906	7,8	8
mentalna retardacija	869	7,5	8
oštećenje vida	402	3,5	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	328	2,8	3
oštećenje sluha	303	2,6	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	208	1,8	2
autizam	18	0,2	0,2
višestruka oštećenja	4399	38	38

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini organskih duševnih poremećaja, uključujući simptomske poremećaje (F00-F09) Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Koprivničko križevačkoj županiji oko 1,6%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 174 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 10 branitelja Domovinskog rata dok ih 2 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 26. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 26. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1033
F20, F22, F25	Psihoze	405
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	170
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	18
G10,G11	Huŕingtonova korea i nasljedene ataksije	6
G12	Spinalna mišićna atrofija	7
G71	Mišićna distrofija	19
G80	Infantilna cerebralna paraliza	90
G82	Paraliti tetraplegija	133
H54.0	Sljepoća na oba oka	129
H91.93	Gluhoća	55
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	24
Q90	Down sindrom	40
S48	Amputacija obje nadlaktice	8
S78	Amputacija obje natkoljenice	7
S88	Amputacija obje potkoljenice	9
G35	Multippla skleroza	49

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

9. Krapinsko zagorska županija

9.1. Opći sociodemografski podaci

U Krapinsko zagorskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 20486 osoba s invaliditetom od čega su 11538 muški (56%) i 8948 žene (44%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 15,4% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 10727 (52%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je u Krapinsko zagorskoj županiji najveća prevalencija invaliditeta u RH s time da je prevalencija iznad prosjeka za sve navedene dobne skupine (tablica 2).

78% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 15% ima srednju stručnu spremu dok je oko 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 6% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Krapinsko zagorskoj županiji je 604 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osobe s invaliditetom, u udjelom muških i 32% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su bravar, NKV radnik, tesar, te strojobravar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (77%)[↑] žive u obitelji dok ih čak oko 21% živi samo. 0,6% ima udomitelja ili skrbnika dok čak 243 osobe borave u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 16% osoba s invaliditetom. Oko 56% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Krapinsko zagorske županije. U Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1317 osoba s time da je veći broj muških osoba (68%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 5034 osoba s invaliditetom, 25% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Krapinsko zagorskoj županiji živi 584 branitelja s invaliditetom te 117 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 27).

Tablica 27. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Krapinsko zagorske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	14720
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	5034
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1317
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja do movinskog rata)	584
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	117
Ukupno	21772

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

9.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Krapinsko zagorske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja središnjeg živčanog sustava. U Krapinsko zagorskoj županiji 33,8% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 28).

Tablica 28. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	7598	37,1	57
oštećenje središnjeg živčanog sustava	5657	27,6	43
duševni poremećaji	5124	25	39
oštećenje drugih organa	4801	23,4	36
mentalna retardacija	1042	5,1	8
oštećenje glasovno govorne komunikacije	919	4,5	7
oštećenje vida	491	2,4	4
oštećenje sluha	441	2,2	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	402	2	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	344	1,7	3
autizam	37	0,2	0,3
višestruka oštećenja	6916	33,8	52

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) i artropatija (M00-M25), dok su najčešći uzroci oštećenja središnjeg živčanog sustava koja uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju potpuni gubitak funkcije jednog segmenta cervikalne regije nakon prijeloma trupa kralješka te potpuni gubitak funkcije jednog segmenta lumbalne i torakalne regije. Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Krapinsko zagorskoj županiji 2,6%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 521 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 7 branitelja Domovinskog rata dok ih 6 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 29. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 29. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1823
F20, F22, F25	Psihoze	382
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	168
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	37
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	16
G12	Spinalna mišićna atrofija	12
G71	Mišićna distrofija	16
G80	Infantilna cerebralna paraliza	195
G82	Paraplegija	176
H54.0	Sljepoća na oba oka	120
H91.93	Gluhoća	81
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	41
Q90	Down sindrom	41
S48	Amputacija obje nadlaktice	3
S58	Amputacija obje podlaktice	2
S78	Amputacija obje natkoljenice	2
S88	Amputacija obje potkoljenice	14
S98	Amputacija oba stopala	5
G35	Multipla skleroza	89

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

10. Ličko senjska županija

10.1. Opći sociodemografski podaci

U Ličko senjska županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 6522 osobe s invaliditetom od čega su 4379 muški (67%) i 2143 žene (33%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 12,8% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 3369 (52%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 5% prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Ličko senjska županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju za radno aktivnu dob, dok je ispod prosjeka prevalencije u dječjoj dobi i u dobi iznad 65 godina (tablica 2).

70,1% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 24,6% ima srednju stručnu spremu dok je 1,6% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 3,7% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Ličko senjskoj županiji je 218 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 77% udjelom muških i 23% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, elektrotehničar te automehaničar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (75%) žive u obitelji dok ih oko 21% živi samo. 0,4% ima udomitelja ili skrbnika, a 42 osobe boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 34% osoba s invaliditetom. Oko 56% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegovu u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Ličko senjske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 286 osoba s time da je veći broj muških osoba (62%). Više vrsta i stupnjeva teškoća u psihofizičkom razvoju te mentalna retardacija najčešći su specificirani uzroci koji određuje potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 1378 osoba s invaliditetom, oko 21% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Ličko senjskoj županiji živi 1006 branitelja s invaliditetom te 289 osobe koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 30).

Tablica 30. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Ličko senjske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	4123
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	1378
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	1006
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	289
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	286
Ukupno	7082

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

10.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Ličko senjske županije županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Ličko senjskoj županiji 21,6% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 31).

Tablica 31. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	1760	27	35
duševni poremećaji	1389	21,3	27
oštećenje drugih organa	1257	19,3	25
oštećenje središnjeg živčanog sustava	714	10,9	14
mentalna retardacija	286	4,4	6
oštećenje vida	237	3,6	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	164	2,5	3
oštećenje sluha	155	2,4	3
oštećenje glasovno govorne komunikacije	98	1,5	2
prirođene anomalije i kromosomopatije	94	1,4	2
autizam	7	0,1	0,1
višestruka oštećenja	1406	21,6	28

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54) dok su najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da u je u Ličko senjskoj županiji 2,7%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 136 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 16 branitelja Domovinskog rata dok ih 23 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 32. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 32. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	261
F20, F22, F25	Psihoze	154
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	60
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	7
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	1
G12	Spinalna mišićna atrofija	2
G71	Mišićna distrofija	3
G80	Infantilna cerebralna paraliza	59
G82	Paralitična tetraplegija	49
H54.0	Sljepoća na oba oka	97
H91.93	Gluhoća	23
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	17
Q90	Down sindrom	25
S48	Amputacija obje nadlaktice	2
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S68	Amputacija obje šake	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	1
S88	Amputacija obje potkoljenice	6
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	19

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

11. Međimurska županija

11.1. Opći sociodemografski podaci

U Međimurskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 11738 osoba s invaliditetom od čega su 6363 muški (54%) i 5375 žene (46%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 10,3% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 5761 (49%) ↓, je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 16% udjelom prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Međimurska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te za radno aktivnu i životnu dob iznad 65 godina dob, dok je prevalencije u dječjoj dobi iznad prosjeka te je najveća zabilježena u RH (tablica 2).

76% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 17% ima srednju stručnu spremu dok je oko 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 6% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Međimurskoj županiji je 273 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 67% udjelom muških i 33% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, poljoprivredni radnik, nadničar, te domaćica. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (79%) žive u obitelji dok ih oko 15% živi samo. 1,3% ima udomitelja ili skrbnika, a 188 osoba s invaliditetom boravi u nekoj od ustanova. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 21% osoba s invaliditetom. Oko 55% ↑ osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Međimurske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1506 osoba s time da je veći broj muških osoba (59%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 4366 osoba s invaliditetom, oko 37% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Međimurskoj županiji živi 399 branitelja s invaliditetom te 102 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 33).

Tablica 33. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Međimurske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	6551
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	4366
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1506
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja do movinskog rata)	399
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	102
Ukupno	12924

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

11.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Međimurske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Međimurskoj županiji 39% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 34).

Tablica 34. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	3696	31,2	32
oštećenje drugih organa	3041	25,9	27
duševni poremećaji	2662	22,7	23
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2030	17,3	18
mentalna retardacija	1217	10,4	11
oštećenje glasovno govorne komunikacije	1150	9,8	10
oštećenje vida	696	5,9	6
oštećenje sluha	444	3,8	4
prirodne anomalije i kromosomopatije	316	2,7	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	305	2,6	3
autizam	25	0,2	0,2
višestruka oštećenja	4576	39	40

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Međimurskoj županiji oko 1,5%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 162 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 9 branitelja Domovinskog rata dok ih 2 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 35. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 35. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	815
F20, F22, F25	Psihoze	341
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	103
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	25
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	10
G12	Spinalna mišićna atrofija	7
G71	Mišićna distrofija	18
G80	Infantilna cerebralna paraliza	184
G82	Para i tetraplegija	136
H54.0	Sljepoća na oba oka	171
H91.93	Gluhoća	111
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	35
Q90	Down sindrom	52
S48	Amputacija obje nadlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	10
S88	Amputacija obje potkoljenice	5
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	45

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

12. Osječko baranjska županija

12.1. Opći sociodemografski podaci

U Osječko baranjskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 34390 osoba s invaliditetom od čega su 21907 muški (64%) i 12483 žene (36%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 11,3% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 20041 (58%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Osječko baranjska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju za dobnu skupinu 65+, nešto ispod prosjeka za dobnu skupinu 0-19, a nešto iznad prosjeka za radno aktivnu dobnu skupinu (tablica 2).

74% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 20% ima srednju stručnu spremu dok je 2% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Osječko baranjskoj županiji je 624 zaposlenih (zaposlenih, privremeno radno nesposobnih) osoba s invaliditetom s 69% udjelom muških i 31% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, strojobravar, NKV radnik te automehaničar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (73%) žive u obitelji dok ih čak oko 24% živi samo. 0,6% ima udomitelja ili skrbnika, a 134 osobe žive u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 17% osoba s invaliditetom. Oko 58% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Osječko baranjske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 2725 osoba s time da je veći broj muških osoba (60%). Postojanje više vrsta teškoća u psihofizičkom razvoju te poremećaji govorno-glasovne komunikacije i specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 7003 osoba s invaliditetom, oko 20% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Osječko baranjskoj županiji živi 6366 branitelja s invaliditetom te 772 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 36).

Tablica 36. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Osječko baranjske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	20311
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	7003
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	6366
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	2725
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	772
Ukupno	37177

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

12.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Osječko baranjske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Osječko baranjskoj županiji 25,7% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 37).

Tablica 37. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	9312	27	31
duševni poremećaji	8588	25	28
oštećenje drugih organa	6245	18,2	20
oštećenje središnjeg živčanog sustava	3874	11,3	13
mentalna retardacija	1702	4,9	6
oštećenje glasovno govorne komunikacije	1656	4,8	5
oštećenje vida	1135	3,3	4
oštećenje perifernog živčanog sustava	830	2,4	3
oštećenje sluha	819	2,4	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	454	1,3	1
autizam	80	0,2	0,3
višestruka oštećenja	8837	25,7	29

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Osječko baranjskoj županiji oko 2,3%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 657 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 80 branitelja Domovinskog rata dok ih 40 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 38. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 38. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1564
F20, F22, F25	Psihoze	732
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	326
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	80
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	11
G12	Spinalna mišićna atrofija	11
G71	Mišićna distrofija	26
G80	Infantilna cerebralna paraliza	375
G82	Paralitična tetraplegija	396
H54.0	Sljepoća na oba oka	393
H91.93	Gluhoća	144
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	58
Q90	Down sindrom	108
S48	Amputacija obje nadlaktice	10
S68	Amputacija obje šake	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	11
S88	Amputacija obje potkoljenice	19
S98	Amputacija oba stopala	6
G35	Multipla skleroza	115

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

13. Požeško slavonska županija

13.1. Opći sociodemografski podaci

U Požeško slavonskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 10548 osoba s invaliditetom od čega su 6802 muški (64,5%) i 3746 žene (35,5%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 13,5% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 5919 (56%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 6% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Požeško slavonska županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju te za prevalenciju u radno aktivnoj te dobi iznad 65 godina dok je ispod prosjeka za prevalenciju u dječjoj dobi (tablica 2).

Oko 77% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 16,7% ima srednju stručnu spremu dok je 1,5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4,8% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Požeško slavonskoj županiji je 337 zaposlenih (zaposlene, privremeno radno nesposobne) osoba s invaliditetom s 71% udjelom muških i 29% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, ekonomski tehničar, zidar, automehaničar te krojač. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (82%) žive u obitelji dok ih oko 18% živi samo. 0,3% ima udomitelja ili skrbnika, a 51 osoba živi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 18% osoba s invaliditetom. Oko 35% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Požeško slavonske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 500 osobe s time da je veći broj muških osoba (61%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 2639 osoba s invaliditetom, oko 25% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Požeško slavonskoj županiji živi 1498 branitelja s invaliditetom te 186 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 39).

Tablica 39. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Požeško slavonske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	6654
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	2639
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	1498
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	500
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	186
Ukupno	11477

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

13.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Požeško-slavonske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Požeško-slavonskoj županiji 34% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 40).

Tablica 40. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	3479	33	45
oštećenje drugih organa	2830	26,8	36
duševni poremećaji	2331	22,1	30
oštećenje središnjeg živčanog sustava	1684	16	22
mentalna retardacija	684	6,5	9
oštećenje glasovno govorne komunikacije	526	5	7
oštećenje sluha	418	4	5
oštećenje vida	392	3,7	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	322	3,1	4
prirodne anomalije i kromosomopatije	236	2,2	3
autizam	6	0,1	0,1
višestruka oštećenja	3591	34	46

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Požeško-slavonskoj županiji oko 2,2%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 207 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 11 branitelja Domovinskog rata dok ih 10 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 41. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 41. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	493
F20, F22, F25	Psihoze	251
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	106
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	6
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	13
G12	Spinalna mišićna atrofija	6
G71	Mišićna distrofija	14
G80	Infantilna cerebralna paraliza	100
G82	Paralitična tetraplegija	117
H54.0	Sljepoća na oba oka	116
H91.93	Gluhoća	53
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	34
Q90	Down sindrom	37
S48	Amputacija obje nadlaktice	1
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S68	Amputacija obje šake	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	3
S88	Amputacija obje potkoljenice	6
S98	Amputacija oba stopala	2
G35	Multipla skleroza	38

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušnosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

14. Primorsko goranska županija

14.1. Opći sociodemografski podaci

U Primorsko goranskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 25646 osoba s invaliditetom od čega su 13857 muški (54%) i 11789 žene (46%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 8,7% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 12469 (49%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 4% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Primorsko goranska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te za prevalencije svih navedenih dobnih skupina (tablica 2).

51% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 40% ima srednju stručnu spremu dok je 6% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 3% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Primorsko goranskoj županiji je 1300 zaposlena (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 61% udjelom muških i 39% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, ekonomski tehničar, konobar, kuhar, NKV radnik te medicinska sestra. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (80%) žive u obitelji dok ih oko 17% živi samo. 0,2% ih ima udomitelja ili skrbnika, a 171 osoba boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 12% osoba s invaliditetom. Oko 65% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Primorsko goranske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 158 osoba s time da je veći broj muških osoba (65%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 7955 osoba s invaliditetom, 31% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Primorsko goranskoj županiji živi 1604 branitelja s invaliditetom te 620 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 42).

Tablica 42. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Primorsko goranskoj županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	17780
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	7955
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (branitelja domovinskog rata)	1604
Rješenje o priznanom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	620
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	158
Ukupno	28117

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

14.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Primorsko goranske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja drugih organa i organskih sustava te oštećenja lokomotornog sustava. U Primorsko goranskoj županiji 26,7% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 43).

Tablica 43. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje drugih organa	7400	29	25
oštećenje lokomotornog sustava	6603	26	22
duševni poremećaji	5174	20	17
oštećenje središnjeg živčanog sustava	3400	13	11
oštećenje vida	1060	4,1	4
oštećenje sluha	970	3,8	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	685	2,7	2
mentalna retardacija	674	2,6	2
oštećenje glasovno govorne komunikacije	423	1,6	1
prirodne anomalije i kromosomopatije	417	1,6	1
autizam	93	0,4	0,3
višestruka oštećenja	6858	26,7	23

Najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99) dok najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Primorsko goranskoj županiji 2,7%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 602 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 42 branitelja Domovinskog rata dok ih 54 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 44. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 44. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1489
F20, F22, F25	Psihoze	739
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	121
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	93
G10,G11	Huŕingtonova korea i nasljedene ataksije	17
G12	Spinalna mišićna atrofija	17
G71	Mišićna distrofija	34
G80	Infantilna cerebralna paraliza	275
G82	Paralitična tetraplegija	455
H54.0	Sljepoća na oba oka	415
H91.93	Gluhoća	192
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	193
Q90	Down sindrom	59
S48	Amputacija obje nadlaktice	10
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	5
S88	Amputacija obje potkoljenice	16
S98	Amputacija oba stopala	3
G35	Multippla skleroza	152

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

15. Sisačko moslavačka županija**15.1. Opći sociodemografski podaci**

U Sisačko moslavačkoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 20235 osoba s invaliditetom od čega su 13215 muški (65%) i 7020 žene (35%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 11,7% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 11290 (56%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 6% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Sisačko moslavačka županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalencije u u dječjoj i dobi starijoj od 65 godina, a nešto je iznad prosjeka za radno aktivnu skupinu (tablica 2).

74,1% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 19,8% ima srednju stručnu spremu dok je 1,6% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4,5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Sisačko moslavačkoj županiji je 658 zaposlene (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osobe s invaliditetom s 72% udjelom muških i 28% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su poljoprivredni radnik, vozač te NKV radnik. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (79%) žive u obitelji dok ih oko 18% živi samo. 0,5% ima udomitelja ili skrbnika, a 108 osoba boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi čak oko 23% osoba s invaliditetom. Oko 52% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Sisačko moslavačke županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 784 osoba s time da je veći broj muških osoba (66%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 4351 osoba s invaliditetom, oko 22% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Sisačko moslavačkoj županiji živi 4048 branitelja s invaliditetom te 477 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 45).

Tablica 45. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Sisačko moslavačkoj županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	12083
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	4351
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	4048
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	784
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	477
Ukupno	21743

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

15.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Sisačko moslavačke županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Sisačko moslavačkoj županiji 29,9% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 46).

Tablica 46. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
duševni poremećaji	6122	30,2	36
oštećenje lokomotornog sustava	6044	29,9	35
oštećenje drugih organa	4719	23,3	27
oštećenje središnjeg živčanog sustava	3732	18,4	22
mentalna retardacija	867	4,3	5
oštećenje vida	783	3,9	5
oštećenje sluha	727	3,6	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	587	2,9	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	514	2,5	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	297	1,5	2
autizam	32	0,2	0,2
višestruka oštećenja	6047	29,9	35

Najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49) dok najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Sisačko moslavačkoj županiji oko 2,9%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 524 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 30 branitelja Domovinskog rata dok ih 33 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 47. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 47. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	752
F20, F22, F25	Psihoze	454
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	108
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	32
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	14
G12	Spinalna mišićna atrofija	9
G71	Mišićna distrofija	8
G80	Infantilna cerebralna paraliza	185
G82	Paralitična tetraplegija	205
H54.0	Sljepoća na oba oka	156
H91.93	Gluhoća	131
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	40
Q90	Down sindrom	42
S48	Amputacija obje nadlaktice	9
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	5
S88	Amputacija obje potkoljenice	8
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	43

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

16. Splitsko dalmatinska županija

16.1. Opći sociodemografski podaci

U Splitsko dalmatinskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 63188 osoba s invaliditetom od čega su 37721 muški (60%) i 25467 žene (40%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 13,9% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 34664 (55%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Splitsko dalmatinska županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju te za prevalencije u svim navedenim dobnim skupinama (tablica 2).

57,9% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 33,6% ima srednju stručnu spremu dok je 4,5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Splitsko dalmatinskoj županiji je 1383 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 62% udjelom muških i 38% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, ekonomski tehničar, NKV radnik, konobar, krojač, kuhar, vozač, automehaničar te stolar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (78%) žive u obitelji dok ih oko 20% živi samo. 0,1% ima udomitelja ili skrbnika, a 341 osoba boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 63% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Splitsko dalmatinske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 3255 osoba s time da je veći broj muških osoba (67%). Postojanje više vrsta i stupnjeva teškoća u psiho fizičkom razvoju te poremećaji govorno-glasovne komunikacije i specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija redovnim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 18609 osoba s invaliditetom, 29% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Splitsko dalmatinskoj županiji živi 9372 branitelja s invaliditetom te 1073 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 48).

Tablica 48. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Splitsko dalmatinska županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	37979
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	18609
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	9372
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	3255
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	1073
Ukupno	70288

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

16.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Splitsko dalmatinske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su duševni poremećaji te oštećenja lokomotornog sustava. U Splitsko dalmatinskoj županiji 24,9% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 49).

Tablica 49. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
duševni poremećaji	19364	30,6	43
oštećenje lokomotornog sustava	16190	25,6	36
oštećenje drugih organa	14734	23,3	32
oštećenje središnjeg živčanog sustava	10497	16,6	23
oštećenje vida	2215	3,5	5
mentalna retardacija	2004	3,2	4
oštećenje sluha	1391	2,2	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	1354	2,1	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	1159	1,8	3
oštećenje glasovno govorne komunikacije	970	1,5	2
autizam	166	0,3	0,4
višestruka oštećenja	15724	24,9	35

Najčešće dijagnoze duševnih poremećaja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49), dok najčešća oštećenja lokomotornog sustava, koja uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postojeće za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Splitsko dalmatinskoj županiji oko 1,8%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 952 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 102 branitelja Domovinskog rata dok ih 100 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 50. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 50. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	3046
F20, F22, F25	Psihoze	1900
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualne teškoće	461
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	166
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	23
G12	Spinalna mišićna atrofija	34
G71	Mišićna distrofija	37
G80	Infantilna cerebralna paraliza	479
G82	Para i tetraplegija	603
H54.0	Sljepoća na oba oka	593
H91.93	Gluhoća	287
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	176
Q90	Down sindrom	208
S48	Amputacija obje nadlaktice	14
S58	Amputacija obje podlaktice	4
S68	Amputacija obje šake	2
S78	Amputacija obje natkoljenice	2
S88	Amputacija obje potkoljenice	41
S98	Amputacija oba stopala	8
G35	Multipla skleroza	218

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

17. Šibensko kninska županija

17.1. Opći sociodemografski podaci

U Šibensko kninskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 15359 osoba s invaliditetom od čega su 9740 muški (63%) i 5619 žene (37%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 14% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 7981 (52%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 3% prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Šibensko kninska županija iznad prosjeka za ukupnu prevalenciju te za prevalencije u radno aktivnoj te dobi starijoj od 65 godina dok je ispod prosjeka za prevalenciju u dječjoj dobi (tablica 2).

57% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 35% ima srednju stručnu spremu dok je 3% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Šibensko kninskoj županiji je 406 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osobe s invaliditetom s 69% ↑ udjelom muških i 31% ↓ udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, zidar, vodoinstalatler, elektrotehničar i trgovac. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (69%) žive u obitelji dok ih čak oko 30% živi samo. 49 osoba s invaliditetom boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 45% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Šibensko kninske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 62 osobe s time da je veći broj muških osoba (66%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći specificirani oblik njezinog provođenja. 6030 osoba s invaliditetom, oko 39% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Šibensko kninskoj županiji živi 2687 branitelja s invaliditetom te 430 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 51).

Tablica 51. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Šibensko kninske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	7905
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	6030
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	2687
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	430
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	62
Ukupno	17114

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

17.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Šibensko kninske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su duševni poremećaji te oštećenja lokomotornog sustava. U Šibensko kninskoj županiji 30,9% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 52).

Tablica 52. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
duševni poremećaji	4687	30,5	43
oštećenje lokomotornog sustava	4645	30,2	42
oštećenje drugih organa	3988	26	36
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2356	15,3	22
oštećenje vida	773	5	7
mentalna retardacija	617	4	6
oštećenje sluha	454	3	4
oštećenje perifernog živčanog sustava	356	2,3	3
oštećenje glasovno govorne komunikacije	240	1,6	2
prirodene anomalije i kromosomopatije	208	1,4	2
autizam	44	0,3	0,4
višestruka oštećenja	4742	30,9	43

Najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49), dok najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Šibensko kninskoj županiji 2,8%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 371 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 18 branitelja Domovinskog rata dok ih 37 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 53. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao najteži oblici invaliditeta.

Tablica 53. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	856
F20, F22, F25	Psihoze	698
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	85
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	44
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	7
G12	Spinalna mišićna atrofija	5
G71	Mišićna distrofija	19
G80	Infantilna cerebralna paraliza	122
G82	Paralitična tetraplegija	137
H54.0	Sljepoća na oba oka	184
H91.93	Gluhoća	53
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	56
Q90	Down sindrom	39
S48	Amputacija obje nadlaktice	3
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S88	Amputacija obje potkoljenice	8
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	43

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušnosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

18. Varaždinska županija**18.1. Opći sociodemografski podaci**

U Varaždinskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 21277 osoba s invaliditetom od čega su 11402 muški (54%) i 9875 žene (46%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 12,1% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 10847 (51%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 6% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Varaždinska županija u prosjeku RH za ukupnu prevalenciju, iznad prosjeka za prevalenciju u dobi starijoj od 65 godina dok je ispod prosjeka za radno aktivnu i dječju dobi (tablica 2).

74,9% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 18,9% ima srednju stručnu spremu dok je 1,7% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 4,5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Varaždinskoj županiji je 495 zaposlene (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osobe s invaliditetom s 63% udjelom muških i 37% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su obučar, poljoprivredni radnik, kovinotkar te medicinska sestra. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (77%) žive u obitelji dok ih oko 20% živi samo. Oko 1% ima udomitelja ili skrbnika, a 120 osoba s invaliditetom boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 13% osoba s invaliditetom. Oko 57% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz varaždinske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1085 osoba s time da je veći broj muških osoba (62%). Postojanje više vrsta i stupnjeva teškoća u psihofizičkom razvoju te poremećaji govorno-glasovne komunikacije sa specifičnim poteškoćama u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 6350 osoba s invaliditetom, 30% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Varaždinskoj županiji živi 1372 branitelj s invaliditetom te 176 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 54).

Tablica 54. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Varaždinske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	14085
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	6350
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	1372
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1085
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	176
Ukupno	23068

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

18.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Varaždinske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa i organskih sustava. U Varaždinskoj županiji 35% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 55).

Tablica 55. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	7790	36,6	44
oštećenje drugih organa	5414	25,4	31
duševni poremećaji	4765	22,4	27
oštećenje središnjeg živčanog sustava	3479	16,4	20
mentalna retardacija	1279	6	7
oštećenje sluha	809	3,8	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	752	3,5	4
oštećenje vida	651	3,1	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	539	2,5	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	320	1,5	2
autizam	32	0,2	0,2
višestruka oštećenja	7452	35	42

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Varaždinskoj županiji oko 1,4%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 257 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 23 branitelja Domovinskog rata dok ih 10 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 56. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 56. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1304
F20, F22, F25	Psihoze	534
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	181
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	32
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	4
G12	Spinalna mišićna atrofija	12
G71	Mišićna distrofija	34
G80	Infantilna cerebralna paraliza	252
G82	Paralitična tetraplegija	231
H54.0	Sljepoća na oba oka	154
H91.93	Gluhoća	175
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	52
Q90	Down sindrom	64
S48	Amputacija obje nadlaktice	5
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	4
S88	Amputacija obje potkoljenice	12
S98	Amputacija oba stopala	2
G35	Multipla skleroza	56

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušost (gubitak sluha veći od 60 decibela)

19. Virovitičko podravska županija**19.1. Opći sociodemografski podaci**

U Virovitičko podravskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 10187 osoba s invaliditetom od čega su 6464 muški (64%) i 3723 žene (36%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 12% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 5986 (59%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 6% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliko je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Virovitičko podravska županija nešto ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju, ispod prosjeka je za prevalenciju u dječjoj dobi i do iznad 65 godina dok je iznad prevalencije prosjeka u radno aktivnoj dobi (tablica 2).

79% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 15% ima srednju stručnu spremu dok je oko 1% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Virovitičko podravskoj županiji je 165 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 74% ↓↓ udjelom muških i 26% ↑ udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, vozač, poljoprivredni radnik, upravni pravnik, ekonomski tehničar te strojobravar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (75%) žive u obitelji dok ih oko 23% živi samo. 0,4% ima udomitelja ili skrbnika, a 55 ih boravi u ustanovi U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 22% osoba s invaliditetom. Oko 48% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Virovitičko podravske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 400 osoba s time da je veći broj muških osoba (59%). Mentalna retardacija, s udjelom lake mentalne retardacije 63%, te postojanje više vrsta i stupnjeva teškoća u psihofizičkom razvoju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 4131 osoba s invaliditetom, 41% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Virovitičko podravskoj županiji živi 1777 branitelja s invaliditetom te 174 osobe koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 57).

Tablica 57. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Virovitičko podravske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	4876
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	4131
Ministarstvo obitelji, branitelja i međug.en.solid. (branitelja domovinskog rata)	1777
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	400
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	174
Ukupno	11358

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

19.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Virovitičko podravske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Virovitičko podravskoj županiji 37,8% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 58).

Tablica 58. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	3678	36,1	43
duševni poremećaji	3630	35,6	43
oštećenje drugih organa	2879	28,3	34
oštećenje središnjeg živčanog sustava	1703	16,7	20
mentalna retardacija	708	7	8
oštećenje sluha	501	4,9	6
oštećenje vida	435	4,3	5
oštećenje perifernog živčanog sustava	360	3,5	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	241	2,4	3
prirodne anomalije i kromosomopatije	206	2,0	2
autizam	16	0,2	0,2
višestruka oštećenja	3847	37,8	45

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Virovitičko podravskoj županiji 2%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 161 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 15 branitelja Domovinskog rata dok ih 22 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 59. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 59. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	990
F20, F22, F25	Psihoze	371
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	78
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	16
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	3
G12	Spinalna mišićna atrofija	6
G71	Mišićna distrofija	12
G80	Infantilna cerebralna paraliza	104
G82	Paralitična tetraplegija	106
H54.0	Sljepoća na oba oka	125
H91.93	Gluhoća	104
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	63
Q90	Down sindrom	23
S48	Amputacija obje nadlaktice	1
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	1
S88	Amputacija obje potkoljenice	6
S98	Amputacija oba stopala	2
G35	Multipla skleroza	30

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

20. Vukovarsko srijemska županija**20.1. Opći sociodemografski podaci**

U Vukovarsko srijemskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 19885 osoba s invaliditetom od čega su 13151 muški (66%) i 6734 žene (34%) (tablica 1) te na taj način osobe s invaliditetom čine 11,1% ukupnog stanovništva županije (tablica 2). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 11841 (60%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 8% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Vukovarsko srijemska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju u dječjoj i dobnjoj skupini 65+, dok je u radno aktivnoj skupini iznad prosjeka (tablica 2).

73,1% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 21,5% ima srednju stručnu spremu dok je 1,8% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 3,6% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Vukovarsko srijemskoj županiji je 670 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 68% udjelom muških i 32% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, domaćica, poljoprivredni radnik te obučar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (72%) žive u obitelji dok ih čak oko 25% živi samo. 0,3% ima udomitelja ili skrbnika, a 110 osoba boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 35% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Vukovarsko srijemske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 1228 osoba s time da je veći broj muških osoba (62%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te teškoće učenja najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 4933 osoba s invaliditetom, oko 25% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Vukovarsko srijemskoj županiji živi 4671 branitelja s invaliditetom te 608 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 60).

Tablica 60. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Vukovarsko srijemske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	10258
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	4933
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja domovinskog rata)	4671
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	1228
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	608
Ukupno	21698

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

20.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Vukovarsko srijemske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te duševni poremećaji. U Vukovarsko srijemskoj županiji 26,7% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 61).

Tablica 61. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	6531	32,8	36
duševni poremećaji	6347	31,9	35
oštećenje drugih organa	3385	17,2	19
oštećenje središnjeg živčanog sustava	2150	10,8	12
mentalna retardacija	1041	5,2	6
oštećenje glasovno govorne komunikacije	903	4,5	5
oštećenje vida	589	3,0	3
oštećenje sluha	532	2,7	3
oštećenje perifernog živčanog sustava	452	2,3	3
prirođene anomalije i kromosomopatije	348	1,8	2
autizam	38	0,2	0,2
višestruka oštećenja	5308	26,7	30

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54) dok najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Vukovarsko srijemska županiji oko 2,3%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 379 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 53 branitelja Domovinskog rata dok ih 31 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 62. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 62. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	805
F20, F22, F25	Psihoze	492
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	123
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	38
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	9
G12	Spinalna mišićna atrofija	10
G71	Mišićna distrofija	18
G80	Infantilna cerebralna paraliza	176
G82	Para i tetraplegija	164
H54.0	Sljepoća na oba oka	189
H91.93	Gluhoća	118
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	46
Q90	Down sindrom	62
S48	Amputacija obje nadlaktice	5
S58	Amputacija obje podlaktice	2
S78	Amputacija obje natkoljenice	9
S88	Amputacija obje potkoljenice	16
S98	Amputacija oba stopala	2
G35	Multipla skleroza	39

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

21. Zadarska županija

21.1. Opći sociodemografski podaci

U Zadarskoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 16245 osoba s invaliditetom od čega su 10931 muški (67%) i 5314 žene (33%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 9,6% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 8861 (55%) ↓, je u radno aktivnoj dobi (tablica 1.). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 7% udjelom prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Zadarska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te prevalenciju za sve navedene dobne skupine (tablica 2.).

61,5% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 31,4% ima srednju stručnu spremu dok je 3,5% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 3,6% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Zadarskoj županiji je 375 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osobe s invaliditetom s 63% udjelom muških i 37% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su NKV radnik, trgovac, zidar i strojobravar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (80%) žive u obitelji dok ih oko 19% živi samo, a svega 0,1% ima udomitelja ili skrbnika. 42 osobe s invaliditetom borave u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 15% osoba s invaliditetom. Oko 44% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz zadarske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 894 osobe s time da je veći broj muških osoba (67%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija redovnim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 3459 osoba s invaliditetom, 21% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Zadarskoj županiji živi 3426 branitelja s invaliditetom te 580 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i porača (tablica 63).

Tablica 63. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Zadarske županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	9401
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	3459
Ministarstvo obitelji, branitelja i međug.en.solid. (branitelja domovinskog rata)	3426
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	894
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i porača	580
Ukupno	17760

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

21.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Zadarske županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su duševni poremećaji te oštećenja lokomotornog sustava. U Zadarskoj županiji 28,6% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 64.).

Tablica 64. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
duševni poremećaji	5059	31,1	28
oštećenje lokomotornog sustava	4370	26,9	26
oštećenje drugih organa	3640	22,4	21
oštećenje središnjeg živčanog sustava	1979	12,2	12
oštećenje vida	722	4,4	4
oštećenje perifernog živčanog sustava	691	4,2	4
mentalna retardacija	505	3,1	3
oštećenje sluha	256	1,6	2
oštećenje glasovno govorne komunikacije	249	1,5	1
prirodne anomalije i kromosomopatije	224	1,4	1
autizam	50	0,3	0,3
višestruka oštećenja	4654	28,6	27

Najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini neurotskih, vezanih uz stres i somatoformnih poremećaja (F40-F49) dok su najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) i dorzopatija (M50-M54). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Zadarskoj županiji oko 2,7%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 340 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 46 branitelja Domovinskog rata dok ih 50 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 65. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao eži oblici invaliditeta.

Tablica 65. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	571
F20, F22, F25	Psihoze	578
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	53
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	50
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	8
G12	Spinalna mišićna atrofija	10
G71	Mišićna distrofija	15
G80	Infantilna cerebralna paraliza	100
G82	Paralitična tetraplegija	185
H54.0	Sljepoća na oba oka	271
H91.93	Gluhoća	72
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	34
Q90	Down sindrom	46
S48	Amputacija obje nadlaktice	1
S58	Amputacija obje podlaktice	1
S78	Amputacija obje natkoljenice	3
S88	Amputacija obje potkoljenice	5
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multipla skleroza	60

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušost (gubitak sluha veći od 60 decibela)

22. Zagrebačka županija

22.1. Opći sociodemografski podaci

U Zagrebačkoj županiji, stanje na dan 17.01.2013., živi 32012 osoba s invaliditetom od čega su 19440 muški (61%) i 12572 žene (39%) (tablica 1.) te na taj način osobe s invaliditetom čine 10,1% ukupnog stanovništva županije (tablica 2.). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 18135 (57%), je u radno aktivnoj dobi (tablica 1.). Iz tablice 1. moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u 10% udjelu prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Zagrebačka županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju, prevalenciju u radno aktivnoj dobi te starijih od 65 godina dok je prevalencija u dječjoj dobi u prosjeku RH za tu dobnu skupinu (tablica 2).

73% osoba s invaliditetom, prema dostupnim podacima o obrazovanju, nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje. 18% ima srednju stručnu spremu dok je 2% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 7% osoba s invaliditetom. Prema podacima*, novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom, u Zagrebačkoj županiji je 1206 zaposlenih (zaposleni, privremeno radno nesposobni) osoba s invaliditetom s 65% udjelom muških i 35% udjelom ženskih osoba. Najčešća zvanja kod zaposlenih osoba s invaliditetom su trgovac, NKV radnik, elektromehničar, poljoprivredni radnik, administrativni službenik te konobar. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (83%) žive u obitelji, oko 12% živi samo, dok ih oko 1% ima udomitelja ili skrbnika. U nekoj od ustanova boravi 264 osoba. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 18% osoba s invaliditetom. Oko 55% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Najveći broj osoba ostvaruje svoja invalidska prava preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Iz Zagrebačke županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 2613 osoba s time da je veći broj muških osoba (65%). Poremećaji govorno-glasovne komunikacije te specifične poteškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima uz individualizirani pristup i posebnu dodatnu pomoć (defektolog, logoped, psihoterapeut) najčešći oblik njezinog specificiranog provođenja. 5763 osoba s invaliditetom, 18% od ukupnog broja, vještačeno je u sustavu socijalne skrbi. U Zagrebačkoj županiji živi 2454 branitelja s invaliditetom te 313 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća (tablica 66).

Tablica 66. Prikaz resora preko kojih osobe s invaliditetom, s područja Zagrebačke županije, ostvaruju svoja invalidska prava

Resor	Ukupan broj
Hrvatske zavod za mirovinsko osiguranje	22624
Nalaz i mišljenje tijela vještačenja socijalne skrbi	5763
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugen.solid. (branitelja do mirovinskog rata)	2454
Rješenje o primjerenom obliku školovanja	2613
Rješenje o priznatom statusu vojnog i/ili civilnog invalida II svj.rata i poraća	313
Ukupno	33767

Napomena: Ukupan broj u ovoj tablici veći je od ukupnog broja osoba zbog toga jer postoje osobe koje ostvaruju prava iz više resora

22.2. Vrste oštećenja

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Zagrebačke županije, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja središnjeg živčanog sustava. U Zagrebačkoj županiji 24,7% osoba s invaliditetom ima višestruka oštećenja koja pridonose funkcionalnom oštećenju osobe s invaliditetom (tablica 67.).

Tablica 67. Prikaz vrsta oštećenja koje uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose stupnju funkcionalnog oštećenja osobe

Vrste oštećenja	Ukupan broj	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom	Prevalencija/ 1000 stanovnika
oštećenje lokomotornog sustava	10053	31,4	32
oštećenje središnjeg živčanog sustava	7036	22	22
duševni poremećaji	6508	20,3	20
oštećenje drugih organa	6483	20,3	20
mentalna retardacija	1376	4,3	4
oštećenje glasovno govorne komunikacije	1369	4,3	4
oštećenje vida	848	2,6	3
oštećenje sluha	615	1,9	2
prirođene anomalije i kromosomopatije	583	1,8	2
oštećenje perifernog živčanog sustava	543	1,7	2
autizam	58	0,2	0,2
višestruka oštećenja	7892	24,7	25

Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini dorzopatija (M50-M54), dok najčešći uzroci oštećenja središnjeg živčanog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju nastaju kao posljedica gubitka funkcije jednog segmenta cervikalne, lumbalne te torakalne regije nakon oštećenja trupa kralješka (S12, S22, S32). Broj osoba s 100% oštećenjem moguće je prikazati samo, zbog nepostojanja jedinstvenog propisa, prikazom stanja u resorima koji koriste postotke za vrednovanje opsega oštećenja. Takvim načinom prikaza dolazimo do podataka da je u Zagrebačkoj županiji oko 2,5%, od ukupnog broja osoba s invaliditetom, vještačeno kao osobe s 100% oštećenjem od čega je 757 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 37 branitelja Domovinskog rata dok ih 18 ima 100% oštećenja kao posljedicu ratnih ili poratnih događanja u II svj.ratu. U tablici 68. prikazani su podaci o nekim dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao teži oblici invaliditeta.

Tablica 68. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije i psihoorganski sindromi	1245
F20, F22, F25	Psihoze	662
F72, F73, F78.4	Teška i duboka mentalna retardacija/intelektualna teškoća	235
F84	Pervazivni razvojni poremećaj (autizam)	58
G10,G11	Huŕingtonova korea i nasljedene ataksije	20
G12	Spinalna mišićna atroŕija	14
G71	Mišićna distroŕija	28
G80	Infantilna cerebralna paraliza	307
G82	Para i tetraplegija	284
H54.0	Sljepoća na oba oka	212
H91.93	Gluhoća	179
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	36
Q90	Down sindrom	95
S48	Amputacija obje nadlaktice	10
S78	Amputacija obje natkoljenice	8
S88	Amputacija obje potkoljenice	14
S98	Amputacija oba stopala	1
G35	Multippla skleroza	123

* osobe s označenim oštećenjem sluha u razmjerima gluhoće i teže naglušosti (gubitak sluha veći od 60 decibela)

23. Ostale napomene

* S obzirom da praćenje trenutnog radnog statusa osoba s invaliditetom nije predviđeno Zakonom o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01) te da se navedeni parametar prati tek unazad pet godina podatak o broju zaposlenih osoba s invaliditetom potrebno je triangulirati sa istovrsnim parametrima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

24. Individualna izvješća za 2012. godinu o parametrima koji nisu obuhvaćeni ovim izvješćem

U ovom dijelu Izvješća prikazana su individualna izvješća tj. odgovori na neke upite o epidemiološkim parametrima o osobama s invaliditetom pristiglih tijekom 2012. godine.

24.1. Izvješće o Hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom

U okviru Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom, koji prema Zakonu o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01) uspostavljen pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, prikupljaju se između ostalog i podaci o Hrvatskim ratnim vojnim invalidima Domovinskog rata iz Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Prema posljednjim preuzetim podacima, sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, ukupan broj Hrvatskih ratnih vojnih invalida iznosio je 60 130 od čega njih 58 546 ostvaruje odgovarajuća materijalna prava temeljem utvrđenog invaliditeta. Od ukupnog registriranog broja njih 58 893 (97,9%) je muškog spola dok je 1237 žena (2,1%) (Tablica 69). Najveći broj branitelja s invaliditetom, njih oko 66%, je u dobi 40-54 godina života (Tablica 69). Što se tiče prebivališta, najveći broj ih je u Splitsko-Dalmatinskoj, zatim u Gradu Zagrebu i Osječko-Baranjskoj županiji (Tablica 70). U te tri županije živi oko 40% ukupnog broja branitelja s invaliditetom (Tablica 70). Po postotku oštećenja najviše je onih s 20%, 30%, 40% oštećenja organizma (Tablica 71). 100% tjelesnog oštećenja ima 384 branitelja dok njih 474 uz 100% tjelesno oštećenje ima i potrebu za pomoći druge osobe (Tablica 71). Posebno je prikazano 10 najčešćih dijagnoza kod Hrvatskih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata (Tablica 72). Vidljivo je da je najčešća dijagnoza posttraumatski stresni poremećaj, kao posljedica zarobljavanja ili zatočeništva u logoru odnosno posljedicu ratne traume. Na drugom mjestu su veće ozljede mišića sa smetnjama funkcije.

Tablica 69. HRVATSKI RATNI VOJNI INVALIDI DOMOVINSKOG RATA PO SPOLU I DOBNIM SKUPINAMA

Dobne skupine	Spol		Ukupno	%
	Muški	Ženski		
< 30	29	0	29	0,1
30 - 34	77	0	77	0,1
35 - 39	4105	95	4200	7
40 - 44	12835	233	13068	21,7
45 - 49	13515	229	13744	22,9
50 - 54	12364	205	12569	20,9
55 - 59	9251	202	9453	15,7
60 - 64	4270	133	4403	7,3
> 65	2447	140	2587	4,3
UKUPNO	58893	1237	60130	100

Izvor podataka: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Stanje na dan: 31.12.2011.

Obrada: Hrvatski registar o osobama s invaliditetom

Tablica 70. HRVATSKI RATNI VOJNI INVALIDI DOMOVINSKOG RATA PO ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA

Županija prebivališta	Ukupan broj	% ukupan br. branitelja
SPLITSKO-DALMATINSKA	9239	15,4
GRAD ZAGREB	7577	12,6
OSJEČKO-BARANJSKA	6306	10,5
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	4607	7,7
SISAČKO-MOSLAVAČKA	4033	6,7
BRODSKO-POSAVSKA	3630	6,0
ZADARSKA	3375	5,6
KARLOVAČKA	2706	4,5
ŠIBENSKO-KNINSKA	2637	4,4
ZAGREBAČKA	2439	4,1
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	2100	3,5
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1746	2,9
PRIMORSKO-GORANSKA	1602	2,7
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1475	2,5
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1509	2,5
VARAŽDINSKA	1366	2,3
LIČKO-SENJSKA	1000	1,7
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	994	1,6
ISTARSKA	698	1,1
KRAPINSKO-ZAGORSKA	577	1
MEĐIMURSKA	391	0,6
Nespecificirano	123	0,1
Sveukupno u RH	60130	100

Izvor podataka: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Stanje na dan: 31.12.2011.

Obrada podataka: Hrvatski registar o osobama s invaliditetom

Tablica 71. HRVATSKI RATNI VOJNI INVALIDI DOMOVINSKOG RATA PO POSTOTKU OŠTEĆENJA ORGANIZMA

Skupina	Postotak oštećenja organizma	Broj branitelja	%
1	100% i pomoć druge osobe	474	0,8
2	100%	384	0,6
3	90%	420	0,7
4	80%	943	1,6
5	70%	1497	2,5
6	60%	2768	4,6
7	50%	4722	7,9
8	40%	10662	17,7
9	30%	15164	25,2
10	20%	23096	38,4
UKUPNO		60130	100

* Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine 174/2004)

Izvor podataka: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Stanje na dan: 31.12.2011.

Obrada: Hrvatski registar o osobama s invaliditetom

Tablica 72. NAJČEŠĆE DIJAGNOZE HRVATSKIH RATNIH VOJNIH INVALIDA DOMOVINSKOG RATA *

Red.br	Najčešće dijagnoze	Rang	% branitelja s invaliditetom
1	Posttraumatski stresni poremećaj (PTSP)	I	32,2
	kao posljedica:		
	zarobljavanja - logor		
	ratne traume		
2	Veće ozljede mišića sa smetnjama njihove funkcije	II	7,7
3	Klinički utvrđeni neurotski i psihotični poremećaji	III	7,5
4	Ožiljci - nagrđenost koja ometa funkciju nekog organa ili dijela tijela	IV	4
5	Hernia i.v. diska nakon traume i liječenja	V	3,9
6	Oštećenje lumbosakralnog pleksusa (n.ishiadicus, peroneus, femoralis, tibialis)	VI	2,5
7	Posttraumatska spondiloza s oštećenjem funkcije kralježnice i neurološkim ispadima	VII	2,4
8	Povreda lubanje s ili bez frakture uz pseudoneurastenične pojave	VIII	2,4
9	Ograničena pokretljivost (kontraktura) koljena	IX	2,4
10	Ograničena pokretljivost (kontraktura) stopala i dijelova stopala	X	2,2

*Pravilnik o utvrđivanju postotka oštećenja organizma HRVI iz domovinskog rata (Narodne novine 18/2002 i NN 45/2005)

Izvor podataka: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Stanje na dan: 31.12.2011.

Obrada: Hrvatski registar o osobama s invaliditetom

24.2. Izješće o uzroku invaliditeta ili komorbiditetnoj dijagnozi koja pridonosi funkcionalnom oštećenju osobe iz skupine bolesti cirkulacijskog sustava

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 05.03.2012., registrirani su parametri za 519 702 osoba s invaliditetom od čega njih 90 239 (17,4%) ima uzrok invaliditeta ili komorbiditetnu dijagnozu koja pridonosi funkcionalnom oštećenju osobe iz skupine bolesti cirkulacijskog sustava (I00- I99 prema MKB-10). Najveći broj osoba ima, kao uzrok invaliditeta ili morbiditetnu dijagnozu koja pridonosi funkcionalnom oštećenju osobe, navedene bolesti iz skupine hipertenzivnih bolesti (55,9%), ostalih oblika srčanih bolesti (30%) te cerebrovaskularnih bolesti (22,1%) (tablica 73). Od navedenog broja osoba njih 17 256 (19,1%) ima, kao uzrok invaliditeta ili komorbiditetnu dijagnozu koja pridonosi funkcionalnom oštećenju osobe, naveden cerebrovaskularni inzulit, pri čemu su pod tom dijagnozom obrađene šifre MKB-10 I60, I61, I62, I63, I64, I69, s obzirom da se u rješenjima o invaliditetu cerebrovaskularni inzulit označava navedenim šiframa.

Tablica 73. Prikaz skupina bolesti cirkulacijskog sustava, u skladu s MKB-10, koje su dovele do invaliditeta ili koje su kao komorbiditetne dijagnoze pridonijele funkcionalnom oštećenju osobe

Skupina bolesti	Broj osoba
Akutna reumatska groznica (I00-I02)	666
Kronične reumatske srčane bolesti (I05-I09)	1030
Hipertenzivne bolesti (I10-I15)	50445
Ishemične bolesti srca (I20-I25)	15370
Plućne bolesti srca i bolesti plućne cirkulacije (I26-I28)	648
Ostali oblici srčanih bolesti (I30-I52)	23438
Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)	19957
Bolesti arterija, arteriola i kapilara (I70-I79)	11440
Bolesti vena, limfnih žila i lim. čvorova (I80-I89)	7453
Ostale i nesp. Bolesti cirkulacijskog sustava (I95-I99)	146
Ukupno	130 593

Napomena: ukupna zbroj u Tablici 73. veći je od ukupnog broja osoba čiji je uzrok invaliditeta ili komorbiditetna dijagnozu koja pridonosi funkcionalnom oštećenju osobe iz skupine bolesti cirkulacijskog sustava zbog postojanja navođenja više strukih bolesti, kod iste osobe, iz navedene skupine

24.3. Izvjješće o osobama s invaliditetom s područja Grada Križevci te općina Kalnik, Sveti Petar Orehovec, Gornja Rijeka te Sveti Ivan Žabno**Grad Križevci**

U Gradu Križevcima, prema podacima Popisa stanovništva iz 2011. godine, živi 21 155 osoba od kojih su, prema Regstru osoba s invaliditetom, 2252 osobe s invaliditetom (10,7%). Kako je u zahtjevu navedeno da je iz prikaza potrebno isključiti vojne i mirnodopske osobe s invaliditetom u skladu s time u Gradu Križevcima je registrirano 2047 civilnih osoba s invaliditetom. 1170 ih je muškog spola (57,1%) a 877 ženskog (42,9%). U Gradu Križevcima je 260 djece s invaliditetom u dobnoj skupini 0-19 (12,7%), 1093 osobe s invaliditetom (53,4%) su u radno aktivnoj dobi 20-64 godine, dok je 694 u dobnoj skupini 65+ (33,9%). Najveći broj (76,2%) osoba s invaliditetom, kod kojih je specificiran stupanj obrazovanja, nema završenu osnovnu školu ili ima osnovnoškolsko obrazovanje; 14,6% je srednje stručne spreme; 2,2% visoke ili više stručne spreme dok je 7% osoba s specijalnim obrazovanjem. Prema podacima novoformirane baze zaposlenih osoba s invaliditetom u Gradu Križevci je zaposleno 53 osobe s invaliditetom koje su po zvanju u najvećem broju slučajeva: vozač, mlinar, školski pedagog, NKV radnik, prometnik na željeznici, trgovac te strojobravar. U najvećem udjelu (50,1%) osobe s invaliditetom, kod kojih je specificiran bračni status, žive u bračnoj zajednici. 16% je neoženjenih/neudanih; 8,1% razvedenih; 23,7% udovica/udovaca dok 2,1% osoba s invaliditetom živi u izvanbračnoj zajednici. Prema podacima sustava socijalne skrbi osobe s invaliditetom u najvećem broju žive u obitelji (75,9%) dok ih 20,3% živi samo a oko 2% boravi u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 19% osoba s invaliditetom. Oko 47% osoba ima potrebu za tuđom njegom i pomoći u punom opsegu i Barthelov indeks im je manji od 60. Prema podacima iz sustava prosvjete 229 učenika s invaliditetom ili većim teškoćama u razvoju, zahtjeva primjereni oblik odgoja i obrazovanja pri čemu su poremećaji glasovno govorne komunikacije i teškoće u učenju najčešći uzrok a školovanje u posebnim ustanovama najčešći oblik njenog provođenja.

Prema članku 3. Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Grada Križevaca su (tablica 74):

Tablica 74. Vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod osoba s invaliditetom s područja Grada Križevaca

Vrsta oštećenja	Broj osoba
Oštećenja lokomotornog sustava	655
Oštećenja drugih organa i organskih sustava	528
Duševni poremećaji	508
Oštećenja središnjeg živčanog sustava	371
Mentalna retardacija	124
Poremećaj glasovno govorne komunikacije	104
Oštećenje vida	83
Oštećenja perifernog živčanog sustava	42
Oštećenje sluha	40
Prirodne anomalije i kromosomopatije	40
Pervazivni razvojni poremećaji (autizam)	5
Višestruka oštećenja	751

*Napomena: ukupan broj dijagnoza je veći od ukupnog broja osoba zbog postojanja višestrukih oštećenja

Iz Tablice 74. razvidno je da su oštećenja lokomotornog sustava, drugih organa i organskih sustava, duševni poremećaji te oštećenja središnjeg živčanog sustava najčešći uzroci invaliditeta ili komorbiditetne dijagnoze koje pridonose funkcionalnom oštećenju osobe. Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava, koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju osobe, su: bolesti kralježnice s posljedičnom otežanom pokretljivošću (dorzopatije) kod 356 osoba te koksartroza i gonartroza kod 192 osobe.

Najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava, koji uzrokuju invaliditeta ili komorbiditetne dijagnoze koje pridonose funkcionalnom oštećenju osobe, su posljedica bolesti srca i krvnih žila te novotvorina. 257 osoba s invaliditetom ima posljedice oštećenje srca i krvnih žila, a 106 osoba ima posljedice novotvorina koje, kao vodeća ili komorbiditetna dijagnoza, uzrokuju invaliditet te znatno smanjuje funkcionalnu sposobnost kod osobe s invaliditetom.

Demencije i psihoorganski sindromi su najčešći uzrok duševnih poremećaja. 192 osobe s invaliditetom ima navedene duševne poremećaje. Najčešći uzrok oštećenja središnjeg živčanog sustava je posljedica cerebrovaskularnog infarkta. Kod 128 osoba s invaliditetom cerebrovaskularni infarkt je uzrok invaliditeta. Iz tablice 74. razvidno je da na području općine Križevaca živi 124 osoba s mentalnom retardacijom te 5 osoba s autizmom.

Zbog potpunijeg prikaza uzroka invaliditeta, na području Grada Križevaca, izdvajamo i dijagnoze (tablica 75) koje nose visok stupanj funkcionalnog onesposobljavanja a nisu navedene u priloženom opisu vrsta oštećenja (tablica 74).

Tablica 75. Prikaz dijagnoza koje nose visok stupanj funkcionalnog onesposobljavanja a nisu navedene u priloženom opisu vrsta oštećenja

Dijagnoza	Broj osoba
Ampu tacija obje ruke/šake	1
Ampu tacija noge/stopala	12
Multipla skleroza	9
Hemiplegija/hemipareza	59
Para/tetraplegija	19
Bronhalna astma	18
Kronična insuficijencija bubrega	16
Down sindrom	7
Shizofrenija	62
Teža i teška mentalna retardacija	23
Infantilna cerebralna paraliza	14
Miastenija gravis	2
Multipla skleroza	9
Sljepoća	27
Gluhoća	3

Što se tiče resora iz koji osobe s invaliditetom ostvaruju svoja invalidska prava: 1358 ih ostvaruje preko Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, 592 iz sustava socijalne skrbi, 224 branitelja s invaliditetom preko Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, 228 osoba iz sustava prosvjete dok 23 ratna i mirnodopska vojna invalida II svjetskog rata i poraća preko Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Potrebno je istaći da 173 osobe ostvaruje prava iz više izvora.

Na području Grada Križevaca je 1358 osoba koje se nalaze u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i čiji je uzrok invaliditeta vezan uz radni proces (invalidi rada).

Što se tiče pomagala: 83 osoba zahtjeva neki oblik pomagala za vid, 40 neki oblik pomagala za sluh a 1068 osoba neki oblik pomagala za pokretanje od čega 103 ima indikaciju za invalidska kolica. Ovdje treba istaći da najtočniju evidenciju potreba za pomagala ima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje koji je centralno mjesto ažuriranja navedenog parametara. S obzirom na strukturu invaliditeta najpotrebnije zdravstvene grane, za potrebe osoba s invaliditetom, u Gradu Križevcima su: fizikalna medicina i rehabilitacija, ortopedija, interna medicina, neurologija te psihijatrija ali i oftalmologija, otorinolaringologija, psihologija te logopedija.

U Gradu Križevcima je 224 branitelja s invaliditetom kod kojih su psihički poremećaji vezani uz ratnu traumu najčešći uzrok invaliditeta.

24.4 Prikaz invaliditeta kod osoba starijih od 65 godina

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 12.04.2012., registrirano je 519 368 osoba s invaliditetom od čega su 197 564 osobe starije od 65 godina (38% od ukupnog broja osoba s invaliditetom). Na taj način osobe s invaliditetom čine oko 11,7% ukupnog stanovništva RH* dok je prevalencija invaliditeta u dobnoj skupini 65+ 28,5%.

U navedenim dobnim skupinama podjednaka je učestalost invaliditeta kod oba spola (tablica 76). Ovakva, podjednaka, učestalost invaliditeta kod oba spola je specifičnost ovih dobnih skupina pošto je u ukupnom broju osoba s invaliditetom veća učestalost kod muški tj. 60,1% u odnosu na 39,9% kod žena.

Tablica 76. Osobe s invaliditetom starije životne dobi po spolu i dobnim skupinama

Dobna skupina	Spol		Ukupno
	muški	ženski	
65-69	29847	20195	50042
70-74	26228	21902	48130
75-79	20570	23822	44392
80-84	13311	18066	31377
85+	8895	14728	23623
Ukupno	98851	98713	197564

Najveći broj osoba s invaliditetom starijih od 65 godina ima prebivalište u Gradu Zagreb, Splitsko dalmatinskoj te Primorsko goranskoj županiji dok je najveća prevalencija invaliditeta u navedenoj dobnoj skupini u Splitsko dalmatinskoj, Krapinsko zagorskoj te Varaždinskoj županiji (Tablica 77).

Najčešće vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom, na temelju Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), su oštećenja lokomotornog sustava koja čine oko 30% uzroka invaliditeta ili komorbiditetnih dijagnoza koje pridonose težini invaliditeta. Zatim slijede oštećenja drugih organa i organskih sustava, oštećenja središnjeg živčanog sustava te duševni poremećaji. U RH 30,1 % osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+ ima višestruka oštećenja koja dodatno smanjuju funkcionalnu sposobnost osobe s invaliditetom (tablica 78). Najčešći uzroci oštećenja lokomotornog sustava, koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini artropatija (M00-M25) te dorzopatija (M40-M54), dok su najčešći uzroci oštećenja drugih organa i organskih sustava, koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetne dijagnoze pridonose funkcionalnom oštećenju, pripadaju skupini bolesti srca i krvnih žila (I00-I99). Najčešći uzroci oštećenja središnjeg živčanog sustava koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini oštećenja uzrokovanih potpunim gubitkom funkcije jednog segmenta cervikalne, torakalne ili lumbalne regije nakon prijeloma trupa kralješka te posljedica cerebrovaskularnih bolesti (I60-I69). Najčešći uzroci duševnih poremećaja koji uzrokuju invaliditet ili kao komorbiditetna dijagnoza pridonose funkcionalnom oštećenju pripadaju skupini organskih i simptomatskih duševnih poremećaja – demencije (F00-F09+G30).

Tablica 77. Prikaz broja osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+, prema županijama prebivališta te prevalenciji invaliditeta na 100 stanovnika županije

Županija prebivališta	Ukupan broj	Prevalencija
GRAD ZAGREB	36154	31
SPLITSKO-DALMATINSKA	22842	35
PRIMORSKO-GORANSKA	12116	25
OSJEČKO-BARANJSKA	11374	23
ZAGREBAČKA	10410	24
VARAŽDINSKA	9153	33
KRAPINSKO-ZAGORSKA	7982	34
SISAČKO-MOSLAVAČKA	7817	23
KARLOVAČKA	7436	26
ŠIBENSKO-KNINSKA	6730	31
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	6628	29
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	6524	22
ZADARSKA	6247	25
BRODSKO-POSAVSKA	6033	23
ISTARSKA	5163	16
MEĐIMURSKA	4025	25
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	3990	19
POŽEŠKO-SLAVONSKA	3925	29
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	3650	19
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	3468	23
LIČKO-SENJSKA	2841	23
Nespecificirano	13056	
Ukupno RH	197564	29

* Prevalencija je računata temeljem parametara Popisa stanovništva iz 2001. godine

Tablica 78. Prikaz vrsti oštećenja, temeljem Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN64/01), kod osoba starijih od 65 godina

Vrsta oštećenja	Broj osoba	% od ukupnog broja osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+
oštećenje lokomotornog sustava	61364	31,1
oštećenje drugih organa	53950	27,3
oštećenje središnjeg živčanog sustava	45306	22,9
duševni poremećaji	31780	16,1
oštećenje vida	7915	4
oštećenje sluha	5578	2,8
oštećenje perifernog živčanog sustava	3383	1,7
oštećenje glasovno govorne komunikacije	1273	0,6
mentalna retardacija	1056	0,5
prirođene anomalije i kromosomopatije	415	0,2
višestruka oštećenja	59488	30,1

U tablici 78. prikazani su podaci o dijagnozama koje se mogu kvalificirati kao najteži oblici invaliditeta.

Tablica 79. Prikaz nekih dijagnoza koje u potpunosti ili većoj mjeri invalidiziraju osobu

MKB šifra	Opis dijagnoze	Broj osoba
F00-F07+G30	Demencije	15727
F20.5	Rezidualna shizofrenija	274
F71,F72,F73	Umjereni, teška i duboka mentalna retardacija	490
G10,G11	Huntingtonova korea i nasljedene ataksije	37
G12	Spinalna mišićna atrofija	45
G71	Mišićna distrofija	39
G80	Cerebralna paraliza i posljedice poliomijelitisa	267
G81	Hemiplegija	7453
G82	Para i tetraplegija	1361
H54.0	Sljepoća na oba oka	1893
H91.93	Gluhoća	1048
N18.0	Terminalno zatajenje bubrega	532
Q90	Down sindrom	7
S48	Amputacija obje nadlaktice	61
S58	Amputacija obje podlaktice	11
S68	Amputacija obje šake	5
S78	Amputacija obje natkoljenice	66
S88	Amputacija obje potkoljenice	134
S98	Amputacija oba stopala	16
G35	Multipla skleroza	147

U skupini osoba s invaliditetom u dobnoj skupini 65+ 2637 je branitelja s invaliditetom te 6790 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća. 56 859 osobe u navedenoj dobnoj skupini (28,8% od ukupnog broja osoba s invaliditetom starijih od 65 godina) ostvaruje prava iz sustava socijalne skrbi. Na osnovu nalaza i mišljenja iz sustava socijalne skrbi i dostupnih parametara s kim živi osoba i u kojim uvjetima stanovanja dolazimo do toga da najveći broj (67,3%) osoba živi u obitelji dok njih oko 29% živi samo, a 1705 boravi u ustanovi (3%). Preostalih 0,7% živi u samostano, kod skrbnika, poznanika, susjeda, udomitelja ili je beskućnik. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 18% osoba s invaliditetom starijih od 65 godina. Oko 63% osoba ostvaruje pravo na doplatak za tuđu njegu i pomoć u punom opsegu te im je Barthelov indeks od 0-60 (velika ovisnost).

24.5. Kratki pregled epidemiologije poremećaja iz autističnog spektra (PAS)

MKB-10 šifra navedenih poremećaja: F84

Ukupno registriranih osoba s PAS u RH= 1198

Ukupna prevalencija zabilježena u RH: 3/10 000

Prevalencija u dječjoj dobi zabilježena u RH: 1/1000

Broj zabilježenih slučajeva od 1980. - 2005. godine = 306

Broj zabilježenih slučajeva od 2006. -2012. godine = 854

} unazad sedam godina bilježi se porast registracije od 2,8X

Incidenca PAS zabilježena u RH:

Od 1991.-1997. = 5-9/10 000 živorođenih

Od 1998. – 2007. = 11-17/10 000 živorođenih

Incidenca i prevalencija PAS prema međunarodnim istraživanjima =

Jedan od vodeći svjetski eksperata za područje epidemiologije PAS, E. Fombonne, je izvršio meta-analizu 32 epidemiološke studije autističnog poremećaja koje su realizirane u periodu od 1966. do 2001. godine. Na taj način prikupljeni su podaci o prevalenciji autističnog poremećaja u 13 različitih zemalja na uzorku koji obuhvaća skoro pet milijuna stanovnika. Prema epidemiološkim istraživanjima tog autora na 10.000 živorođene djece rađa se 13 s autizmom, 3 s Asperger sindromom, a kada je riječ o dijagnozama pervazivnog razvojnog poremećaja, govori se o 60 djece na 10.000 živorođenih (*Fombonne E. Epidemiology of autistic disorder and other pervasive developmental disorders. J Clin Psychiatry. 2005;66 (10):3-8.*).

Prema zadnjim izvještaju Center of Disease Control bilježi se stalan porast prevalencije ovog spektra poremećaja i ona sada iznosi 11,3 /1000 djece ili, kao što autori navode svako 88 djetu u Americi ima neke simptome iz pervazivnog autističnog spektra (<http://www.cdc.gov/ncbddd/autism/data.html>).

To bi značilo da bi u RH mogli očekivati i do 12 000 djece s navedenim poremećajima.

Razlozi manje zabilježenoj prevalenciji u RH:

1. **Dijagnostička supstitucija** – radi se o pojmu iz znanstvene literature tj. u Americi su do donošenja American disability acta djeca dobijala, umjesto dijagnoza PAS-a, dijagnoze iz spektra tj. mentalnu retardaciju, poremećaje razvoja govora. Tek nakon donošenja navedenog zakona, kojim su regulirana prava i osoba s PAS-om, dolazi do porasta broja dijagnosticiranih sa tim spektrom poremećaja (Pediatrics. Identification and Evaluation of Children With Autism Spectrum Disorders, October, 2007.). Moguće i u Hrvatskoj postoji takva situacija jer ukoliko zbrojimo broj registrirane djece s mentalnom retardacijom, poremećajima razvoja govora i autističnim spektrom dobijamo broj od 15 473 djece što bi bilo oko 2% djece sa simptomima koji su dijelom i poremećaji spektra, što bi odgovaralo novijim istraživanjima zabilježene prevalencije PAS u Svijetu. Prema neslužbenim informacijama, od nekih roditelja, njima je prihvatljivije da dijete dobije dijagnozu npr. lake mentalne retardacije ili poremećaja razvoja govora jer na taj način može ići u redovnu školu, ostvariti veći obim prava nego ako dobije dijagnozu PAS.
2. **Nepostojanje algoritma dijagnostike PAS-a u RH** – tek u okviru projekta UNDP-a za rekonstrukciju Centra za autizam, izrađen je algoritam dijagnostike (Fray Škrinjar, Ljubešić, Bošnjak Mejaški, Benjak) koji uključuje i testove koji još nisu prevedeni u RH a dio su međunarodnih smjernica za dijagnostiku ovog spektra.
3. **Mogući nepotpun obuhvat u Registru** – U registru se prikupljaju sva rješenja koja su relevantna, prema kazivanju struke, za praćenje epidemiologije ovih poremećaja tj. nalazi tijela vještačenja iz sustava socijalne skrbi i prosvjete. Iz desetogodišnje analize prikupljanja ovih rješenja mogli bi smo reći da sustav šalje ova rješenja u približno istom obimu, koji je toliki da smo zabilježili u Registru oko 520 000 osoba s invaliditetom od čega njih 150 000 je iz sustava socijale i prosvjete. Sve ovo ističem jer se RH nalazi u okviru međunarodnih procjena udjela osoba s invaliditetom od oko 10%. Iz toga se može zaključiti da je obuhvat dobar. Da bi moguće poboljšali obuhvat, od početka 2012. godine započeli smo, u suradnji Udrugom za autizma RH, aktivnost u kojoj smo pokušali potaknuti prijavljivanje navedenog poremećaja od strane svih stručnjaka koji imaju u skrbi ovu grupaciju djece ili su ovaj poremećaj dijagnosticirali. Ovo je inače zakonski regulirana prijava, temeljem Zakona o registru osoba s invaliditetom, za što postoji predviđeni obrazac. Unutar već skoro godine dana smo prikupili svega 60 prijava na ovaj način.

24.6. Parametri o osobama s invaliditetom do navršene 21 godine života**1) Demografski pokazatelji**

U Hrvatskom registru osoba s invaliditetom su podaci o 519 044 osoba s invaliditetom od kojih 39 996 osobe s invaliditetom do navršene 21 godine života (rođena u periodu od 06.02.1991.- 06.02.2012.) što čini 7,7% od ukupnog broja osoba s invaliditetom. U ukupnom broju osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života razvidan je veći broj muških (61%) u odnosu na osobe s invaliditetom ženskog spola (39%). Najveći broj registriranih, njih 16014 (40,1%), je u dobnoj skupini 10-14 godina (Tablica 80.).

Tablica 80. Prikaz broja osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života, prema spolu i dobnim skupinama

Dobne skupine	Spol		Ukupno	%
	Muški	Ženski		
0-4	757	533	1290	3,2
5-9	4356	2854	7210	18
10-14	9844	6170	16014	40,1
15-19	8460	5272	13732	34,3
20-21	1079	671	1750	4,4
Ukupno	24496	15500	39996	100

Stanje na dan 06.02.2012.

Najveći broj osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života ima prebivalište u Gradu Zagrebu i Splitsko dalmatinskoj županiji. U te dvije županije živi oko 35% od ukupnog broja osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života (Tablica 81.).

Tablica 81. Prikaz broja osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života, prema županijama prebivališta

Županija prebivališta	Ukupan broj	% od ukupnog broja OI do navršene 21 godine života
GRAD ZAGREB	9146	22,9
SPLITSKO-DALMATINSKA	4970	12,4
ZAGREBAČKA	3163	7,9
OSJEČKO-BARANJSKA	2892	7,2
MEĐIMURSKA	1854	4,6
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1689	4,2
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1593	4,0
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1597	4,0
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1567	3,9
BRODSKO-POSAVSKA	1496	3,7
VARAŽDINSKA	1369	3,4
ISTARSKA	1322	3,3
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1207	3,1
ZADARSKA	1147	2,9
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1001	2,5
PRIMORSKO-GORANSKA	959	2,4
KARLOVAČKA	761	1,9
POŽEŠKO-SLAVONSKA	664	1,7
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	602	1,5
ŠIBENSKO-KNINSKA	489	1,2
LIČKO-SENJSKA	347	0,9
Nespecificirano*	161	0,4
Ukupno	39996	100

Stanje na dan 06.02.2012.

* nespecificirana županija prebivališta

2) Zdravstveni pokazatelji

Prema članku 3. Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života su (tablica 82):

Tablica 82. Vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života

Vrsta oštećenja	Broj osoba	% OI do navršene 21 godine
Oštećenje vida	1483	3,7
Oštećenje sluha	1479	3,7
Poremećaj glasovno govorne komunikacije poteškoće u učenju	11004	27,5
Oštećenja lokomotornog sustava	2255	5,6
Oštećenja središnjeg živčanog sustava	7333	18,3
Oštećenja perifernog živčanog sustava	476	1,2
Oštećenja drugih organa i organskih sustava	3690	9,2
Mentalna retardacija	8212	20,5
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	3366	8,4
Pervazivni razvojni poremećaji (autizam)	831	2,1
Prirodene anomalije i kromosopatije	5065	12,7
Višestruki poremećaji	16122	40,3

*Napomena: ukupan broj dijagnoza je veći od ukupnog broja osoba zbog postojanja višestrukih oštećenja

Iz Tablice 82. moguće je uočiti da su poremećaji glasovno govorne komunikacije, mentalna retardacija, oštećenja središnjeg živčanog sustava te posljedice prirodnih anomalija i kromosopatija najčešći uzroci invaliditeta ili komorbiditetne dijagnoze koje pridonose teškoćama u razvoju djeteta. Oko 79% osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života ima kao uzrok invaliditeta ili komorbiditetnu dijagnozu, koja pridonosi težini invaliditeta, mentalnu retardaciju, oštećenje središnjeg živčanog sustava, prirodene anomalije te oštećenje glasovno govorne komunikacije. Najčešće dijagnoze oštećenja središnjeg živčanog sustava su infantilna cerebralna paraliza kod 2671 osoba s tom dijagnozom te epilepsije s 2316 slučajeva koji uzrokuju invaliditet. 20,5% osoba s invaliditetom do navršene 21 godine života ima mentalnu retardaciju kao uzrok invaliditeta s 57% udjelom lake mentalne retardacije. Težu i duboku mentalnu retardaciju ima 1286 osoba do navršene 21 godine života. Kromosopatije i prirodene anomalije su uzrok, ili komorbiditetna dijagnoza koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 12,7% osoba do navršene 21 godine života. U toj skupini, kao najčešće prirodene anomalije izdvajamo mišićno koštano sistema kod 1258 osoba te prirodene malformacije kardiovaskularnog kod 1223 osoba dok kao najčešću kromosopatiju izdvajamo Down sindrom kod 897 osoba. Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja su uzrok invaliditeta ili komorbiditetna dijagnoza, koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 8,4% osoba do navršene 21 godine. Najčešća dijagnoze koje dovode do invaliditeta i većih teškoća u razvoju, zbog poremećaja socijalnog funkcioniranja osobe, su hiperkinetski poremećaj te poremećaji u ponašanju u djetinjstvu (F90-F94) koji je prisutan kod 2609 osoba. 12 osoba s invaliditetom do navršene 21 godine pokušalo je suicid. Oštećenje drugih organa i organskih sustava su uzrok ili komorbiditetna dijagnoza, koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 9,2% osoba. Najčešće dijagnoze koje uzrokuju invaliditet ili veću teškoću u razvoju su posljedice novotvorenina, opstruktivnih bolesti dišnih puteva (bronhalna astma) te dijabetes melitusa ovisnog o inzulinu. Oštećenja vida (slijepoća ili znatna slabovidnost) je uzrok invaliditeta kod 3,7% osoba dok je oštećenje sluha (gluhoća ili znatna naglušnost) uzrok invaliditeta kod njih također 3,7%. Oštećenja perifernog živčanog sustava su uzrok invaliditeta kod 1,2% djece a kao najčešću dijagnoze izdvajamo mišićne distrofije koja su prisutne kod 181 osobe. Također je potrebno izdvojiti i podatak da je 2,1% osoba s pervazivnim razvojnim poremećajima (autizmom). Za istači je da 40,3% djece ima višestruke poremećaje, što dodatno otežava njihov razvoj i funkcionalnu sposobnost.

3) Obrazovanje i socioekonomski pokazatelji

Prema podacima iz sustava prosvjete 26 221 osoba s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju u dobi do 21 godine života, ostvaruje ili je ostvarivalo pravo na primjereni oblik školovanja. Zabilježen je veći broj muških 16 595 (63%) u odnosu na 9626 ženskih osoba (37%). Najveći broj osoba s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju u dobi do 21 godine života ima prebivalište u Gradu Zagrebu te Splitsko dalmatinskoj županiji.

Tablica 83. Prikaz broja osoba s invaliditetom do navršene 21. godine života koje ostvaruju ili su ostvarivale primjereni oblik školovanja, prema županijama prebivališta

Županija prebivališta	Ukupan broj
GRAD ZAGREB	6348
SPLITSKO-DALMATINSKA	2716
OSJEČKO-BARANJSKA	2339
ZAGREBAČKA	2227
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1383
MEĐIMURSKA	1370
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1202
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1176
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1061
BRODSKO-POSAVSKA	998
VARAŽDINSKA	923
ISTARSKA	899
ZADARSKA	779
SISAČKO-MOSLAVAČKA	609
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	446
KARLOVAČKA	415
POŽEŠKO-SLAVONSKA	414
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	331
LIČKO-SENJSKA	251
PRIMORSKO-GORANSKA	119
ŠIBENSKO-KNINSKA	48
Nespecificirano	167
Ukupno	26221

Najčešći oblik prilagođenog školovanja je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima (kod 6219 osoba) a najčešći uzroci, potrebe za prilagođenim oblikom školovanja, navode se višestruka oštećenja (kod 6824 osobe); poremećaji govorno glasovne komunikacije i poteškoće učenja (kod 6678 osoba) te mentalna retardacija (kod 3613 osoba). Ovdje je potrebno istaći da je praćenje parametara iz sustava prosvjete limitirano zbog činjenice da većina djece dobije svoje rješenje o primjerenom obliku školovanja u osnovnoškolskoj dobi i to rješenje prenosi u srednju školu bez noveliranja postojećeg rješenja. Zbog te činjenice zaprimili smo rješenja o primjerenom obliku srednjoškolskog školovanja za svega 44 osobe. Iz istog razloga otežano je i praćenje parametara o studentima s invaliditetom. U Registru je zabilježeno 27 studenata s invaliditetom. Prema parametrima baze zaposlenih osoba s invaliditetom zabilježeno je 16 zaposlenih osoba s invaliditetom koji su dobi do navršene 21 godine života. Najveći broj zaposlenih je registriran u Splitsko dalmatinskoj županiji (3 osobe) te Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji (4 osobe). S obzirom da se navedeni parametar prati tek od 2008. godine potrebno ga je triangulirati sa istima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Iz sustava socijalne skrbi pristigli su podaci za 18 511 osoba s invaliditetom u dobi do 21 godine života, od čega su 10812 muškog spola (58%) i 7699 ženskog (42%). Prema podacima sustava socijalne skrbi sposobnost za osposobljavanje za samostalan rad postoji kod 4885 osoba u dobi do 21 godinu (oko 26% osoba, u toj dobi, s pravima iz socijalne skrbi) dok je potpuna nesposobnost za rad prisutna kod 3547 osoba (oko 19%, u toj dobi, s pravima iz socijalne skrbi). Prema podacima istog sustava, osoba s invaliditetom u dobi do 21 godine života, u najvećem broju (95%) žive u obitelji dok njih 3,7% boravi u ustanovi a oko 1% ima udomitelja/skrbnika. Ova zadnja dva parametra potrebno je triangulirati i sa praćenjem navedenih varijabli od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Oko 12% osoba s invaliditetom u dobi do 21 godine, s pravima iz socijalne skrbi, živi u nezadovoljavajućim uvjetima

stanovanja. 6950 osoba s invaliditetom u dobi do 21 godine imaju potrebu za tuđom njegom i pomoći u punom opsegu i Barthelov indeks im je manji od 60. 3710 osoba s invaliditetom u dobi do 21 godine ostvaruje pravo na osobnu invalidninu.

24.7. Epidemiološki parametri o ženama s invaliditetom

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dana, zabilježeni su parametri za 519 181 osobu s invaliditetom od čega su 206 550 (39,8%) žene s invaliditetom. U ukupnom broju žena s invaliditetom registrirano je 13 120 (6,4%) djevojčica s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju koje su u dobi do navršene 18 godine. Najveći broj žena s invaliditetom ima prebivalište u Gradu Zagrebu i Splitsko dalmatinskoj županiji u kojima živi oko 33% žena s invaliditetom. Podatak o broju žena s invaliditetom potrebno je sagledati i iz aspekta udjela u ukupnom broju žena u županiji pa je u u takvom prikazu Krapinsko zagorska županija s 14,7% županija s najvećim udjelom žena s invaliditetom u ukupnoj populaciji žena. Također su obrađeni dostupni parametri o obrazovanju i neki aspekti socijalne anamneze žena s invaliditetom. Iz tablice 1. moguće je uočiti da su žene s invaliditetom u oko 77% nižeg obrazovnog nivoa (završena osmogodišnja ili četverogodišnja osnovna škola ili pak nemaju u potpunosti završenu osnovnu školu). Najbolji obrazovni profil žena s invaliditetom prisutan je u Gradu Zagrebu i Primorsko goranskoj županiji (tablica 1). U većini slučajeva žene s invaliditetom, oko 72%, žive u obitelji, dok najveći broj žena s invaliditetom koje žive same zabilježen je u Osječko baranjskoj županiji gdje oko 32% žena s invaliditetom žive same što znatno utječe na njihovo svakodnevno funkcioniranje. U Hrvatskoj u nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi u prosjeku 18% žena s invaliditetom pri čemu su najlošiji zabilježeni uvjeti u Ličko senjskoj županiji dok je najmanji udio nezadovoljavajućih uvjeta življenja u Primorsko goranskoj županiji. Ovdje treba istaći da se parametar nezadovoljavajućeg stanovanja određuje temeljem procjene socijalnog radnika te temeljem navođenja segmenata socijalne anamneze u kojoj se specifičira pristupačnosti vodovodnih, kanalizacijskih te električnih priključaka u kućanstvu.

24.8. Izješćaj o djeci s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju, do navršene 18 godine života

1) Demografski pokazatelji

U Hrvatskom registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 30.01.2012., zabilježeni su parametri za 518 836 osoba s invaliditetom od kojih su 33 852 djeca do navršene 18 godine života (rođena u periodu od 30.01.1994.- 30.01.2012.) što čini 6,5% od ukupnog broja osoba s invaliditetom. U ukupnom broju djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju prisutan je veći broj dječaka (61%) u odnosu na djevojčice (39%). Najveći broj registriranih, njih 16019 (47,3%), je u dobnoj skupini 10-14 godina (Tablica 84.).

Tablica 84. Prikaz djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju, prema spolu i dobnim skupinama

Dobne skupine	Spol		Ukupno	%
	Muški	Ženski		
0-4	757	533	1290	3,8
5-9	4357	2854	7211	21,3
10-14	9849	6170	16019	47,3
15-18	5776	3556	9332	27,6
Ukupno	20739	13113	33852	100

Stanje na dan 30.01.2012.

Najveći broj djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju ima prebivalište, u našim županijama s najvećim brojem stanovnika, Gradu Zagrebu i Splitsko dalmatinskoj županiji. U te dvije županije živi oko 36% od ukupnog broja djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju (Tablica 85.). Najveća učestalost invaliditetom i većim teškoćama u razvoju kod djece zabilježena je u Međimurskoj i Koprivničko križevačkoj županiji (tablica 86).

Tablica 85. Prikaz broja djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju, prema županijama prebivališta

Županija prebivališta	Ukupan broj	% od ukupnog broja djece s invaliditetom i vtr
GRAD ZAGREB	7835	23,1
SPLITSKO-DALMATINSKA	4148	12,3
ZAGREBAČKA	2673	7,9
OSJEČKO-BARANJSKA	2396	7,1
MEĐIMURSKA	1579	4,7
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1398	4,1
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1386	4,1
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1335	3,9
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1308	3,9
BRODSKO-POSAVSKA	1263	3,7
VARAŽDINSKA	1173	3,5
ISTARSKA	1109	3,3
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1015	3,0
ZADARSKA	1002	3,0
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	824	2,4
PRIMORSKO-GORANSKA	794	2,3
KARLOVAČKA	639	1,9
POŽEŠKO-SLAVONSKA	548	1,6
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	496	1,5
ŠIBENSKO-KNINSKA	414	1,2
LIČKO-SENJSKA	295	0,9
Nespecificirano*	222	0,6
Ukupno	33852	100

Stanje na dan 30.01.2012.

* nespecificirana županija prebivališta

Tablica 86. Prevalencija invaliditeta i većih teškoća u razvoju kod djece, prema županijama prebivališta

Županija prebivališta	Broj djece prema popisu stanovništva iz 2011.	Broj djece s invaliditetom	Prevalencija (%)
GRAD ZAGREB	148 103	8 016	5,4
SPLITSKO-DALMATINSKA	96 757	4 093	4,2
ZAGREBAČKA	66 206	2 704	4,1
OSJEČKO-BARANJSKA	61 702	2 412	3,9
PRIMORSKO-GORANSKA	47 734	802	1,7
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	39 765	1 291	3,2
BRODSKO-POSAVSKA	35 724	1 267	3,5
ISTARSKA	35 684	1 137	3,2
VARAŽDINSKA	35 258	1 189	3,4
ZADARSKA	34 927	980	2,8
SISAČKO-MOSLAVAČKA	32 489	1 062	3,3
KRAPINSKO-ZAGORSKA	26 076	1 340	5,1
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	25 820	822	3,2
MEĐIMURSKA	24 757	1 615	6,5
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	24 313	1 275	5,2
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	23 570	1 490	6,3
KARLOVAČKA	22 270	608	2,7
ŠIBENSKO-KNINSKA	20 377	403	2
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	17 806	490	2,8
POŽEŠKO-SLAVONSKA	17 499	572	3,3
LIČKO-SENJSKA	8 978	292	3,3
RH	845 815	34 037	4

2) Zdravstveni pokazatelji

Prema članku 3. Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju su (tablica 86):

Tablica 87. Vrste tjelesnih/mentalnih oštećenja kod djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju

Vrsta oštećenja	Broj osoba	% ukupnog broj djece s invaliditetom i vtr
Oštećenje vida	1245	3,7
Oštećenje sluha	1241	3,7
Poremećaj glasovno govorne komunikacije	9600	28,4
Oštećenja lokomotornog sustava	1752	5,2
Oštećenja središnjeg živčanog sustava	6377	18,8
Oštećenja perifernog živčanog sustava	406	1,2
Oštećenja drugih organa i organskih sustava	3107	9,2
Mentalna retardacija	6439	19,0
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	2592	7,7
Pervazivni razvojni poremećaji (autizam)	738	2,2
Prirodne anomalije i kromosopatije	4544	13,4
Višestruki poremećaji	13545	40,0

*Napomena: ukupan broj dijagnoza je veći od ukupnog broja osoba zbog postojanja višestrukih oštećenja

Iz Tablice 87. razvidno je da su poremećaji glasovno govorne komunikacije, mentalna retardacija te oštećenja središnjeg živčanog sustava najčešći uzroci invaliditeta ili komorbiditetne dijagnoze koje pridonose teškoćama u razvoju djeteta. Oko 80% djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju ima kao uzrok invaliditeta ili komorbiditetnu dijagnozu, koja pridonosi težini invaliditeta, mentalnu retardaciju, oštećenje središnjeg živčanog sustava, prirodne anomalije te oštećenje glasovno govorne komunikacije. Najčešće dijagnoze oštećenja središnjeg živčanog sustava su infantilna cerebralna paraliza kod 2292 djece te epilepsije kod 1846 slučajeva koji uzrokuju invaliditet. 19% djece s invaliditetom ima mentalnu retardaciju kao uzrok invaliditeta s 53% udjelom lake mentalne retardacije. Težu i duboku mentalnu retardaciju ima 977 djece. Kromosopatije i prirodne anomalije su uzrok, ili komorbiditetna dijagnoza koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 13,4% djece. U toj skupini, kao najčešće prirodne anomalije izdvajamo prirodne malformacije kardiovaskularnog kod 1128 djece te mišićno koštano sistema kod 1110 djece, dok kao najčešću kromosopatiju izdvajamo Down sindrom kod 792 djece s tom dijagnozom. Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja su uzrok invaliditeta ili komorbiditetna dijagnoza, koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 7,7% djece. Najčešća dijagnoze koje dovode do invaliditeta i većih teškoća u razvoju, zbog poremećaja socijalnog funkcioniranja djeteta, su hiperkinetski poremećaj te poremećaji u ponašanju u djetinjstvu (F90-F94) koji je prisutan kod 2067 djece. Četvero djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju pokušalo je suicid. Oštećenje drugih organa i organskih sustava su uzrok ili komorbiditetna dijagnoza, koja pridonosi teškoćama u razvoju, kod 9,2% djece. Najčešće dijagnoze koje uzrokuju invaliditet ili veću teškoću u razvoju su posljedice opstruktivnih bolesti dišnih puteva (bronhalna astma), novotvorevina, te dijabetes melitusa ovisnog o inzulinu. Oštećenja vida (slijepoća ili znatna slabovidnost) je uzrok invaliditeta kod 3,7% djece dok je oštećenje sluha (gluhoća ili znatna naglušnost) uzrok invaliditeta kod njih 3,7%. Oštećenja perifernog živčanog sustava su uzrok invaliditeta kod 1,2% djece a kao najčešću dijagnoze izdvajamo posljedice porođajne ozljede brahijalnog plexusa kod 154 djece te mišićnu distrofiju koja je prisutna kod 116 djece. Također je potrebno izdvojiti i podatak da je 2,2% djece s pervazivnim razvojnim poremećajima (autizmom). Za istaći je da 40% djece ima višestruke poremećaje, što dodatno otežava njihov razvoj i funkcionalnu sposobnost.

3) Obrazovanje i socioekonomski pokazatelji

Prema podacima iz sustava prosvjete 22 396 djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju je u nekom obliku prilagođenog školovanja, od čega je 14 142 dječaka (63%) te 8254 djevojčica (37%). Najčešći oblik prilagođenog školovanja je potpuna odgojno obrazovna integracija prilagođenim nastavnim postupcima a najčešći uzroci, potrebe za prilagođenim oblikom školovanja, navode se poremećaji govorno glasovne komunikacije i poteškoće učenja, višestruka oštećenja te mentalna retardacija. Iz sustava socijalne skrbi pristigli su podaci za 15548 djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju, od čega su 9105 muškog spola (59%) i 6443 ženskog (41%). Prema podacima sustava socijalne skrbi sposobnost za osposobljavanje za samostalan rad postoji kod 3746 djece s invaliditetom (oko 24% djece s pravima iz socijalne skrbi) dok je potpuna nesposobnost za rad prisutna kod 2750 djece s invaliditetom (oko 18% djece s pravima iz socijalne skrbi). Prema podacima istoga sustava djeca s invaliditetom u najvećem broju (96,1%) žive u obitelji dok njih 3% boravi u ustanovi a 0,8% ima udomitelja/skrbnika. Ova zadnja dva parametra potrebno je triangulirati i sa praćenjem navedenih varijabli od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Oko 11% djece s invaliditetom, s pravima iz socijalne skrbi, živi u nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja. 5732 djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju imaju potrebu za tuđom njegoj i pomoći u punom opsegu i Barthelov indeks im je manji od 60. 2066 djece s invaliditetom i većim teškoćama u razvoju ostvaruje pravo na osobnu invalidninu.

24.9. Prevalencija vidnih poremećaja u RH

Metode izračuna prevalencije:

Temeljem Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, u navedenom Registru, prate se podaci i o osobama čiji je uzrok invaliditeta oštećenje vida. Osnovni izvori podataka o oštećenjima vida, kao uzrocima invaliditeta, predstavljaju rješenja o invaliditetu iz tijela vještačenja. U Hrvatskoj se invaliditet vještači u četiri različita tijela koja djeluju pri Ministarstvu socijalne politike i mladih; Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta; Ministarstvu branitelja te Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje. U svim navedenim tijelima postoji odgovarajući propisi temeljem kojeg se vrši vještačenje i svaki od njih sadržava oštećenja vida kao uzrok invaliditeta temeljem kojeg se ostvaruju odgovarajuća prava. U Registar pristizu rješenja o invaliditetu koja sadrže MKB-10 šifre uzroka invaliditeta pri čemu su oštećenja vida, koja dovode do invaliditeta, označena unutar raspona šifri H49-H55. U Registru se prikupljaju podaci i iz primarne te specijalističko konzilijarne zdravstvene zaštite, no zbog činjenice da je potrebno, prema Zakonu o registru osoba s invaliditetom, ispuniti vrlo opširan papirni obrazac, obuhvat iz ovog izvora je vrlo slab. Za potrebe prikaza broja slijepih osoba uzete su samo one koje imaju označenu MKB-10 šifru H54.0 (sljepoća).

Rezultati:

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 15.01.2012. registrirani su parametri za 520 471 osobu s invaliditetom od čega njih 17 750 ima uzrok invaliditeta oštećenja vida razmjera u skladu s Zakonom o registru osoba s invaliditetom. Oštećenja vida kao uzrok invaliditeta u nešto većem broju zabilježena su kod muškoga spola (9651 osoba) u odnosu na žene (8099 ženskih osoba). Ovaj uzrok invaliditeta zabilježen je u svim dobnim skupinama a najveći broj osoba je u radno aktivnoj dobi (8285 osoba), a zatim slijede dobnja skupina 65+ (8078 osoba) te dječja dob (0-19 godina) s 1388 djece s oštećenjima vida kao uzrokom invaliditeta. U grupaciji od 17 750 osoba s oštećenjem vida, kao uzrokom invaliditeta, kod 5092 osoba u rješenjima se navodi sljepoća, pri čemu je učestalost gotovo identična kod muškog i ženskog spola (2592 muških i 2500 ženskih slijepih osoba).

Rasprava:

Prema dostupnim podacima Registra osoba s invaliditetom, te na osnovu podataka Popisa stanovništva iz 2011. godine prevalencija invaliditeta u Hrvatskoj 12,1%. Podaci o broju osoba s invaliditetom prate se u velikom broju zemalja Svijeta no utvrđene prevalencije značajno variraju. Podatak da pojedine zemlje iskazuju učestalost invaliditeta manju od 1% dok pojedine zemlje iskazuju prevalenciju veću od 30% ilustrira poteškoće oko usporedbe postojećih nacionalnih skupova podataka (2-5). Nastale razlike proizlaze iz različitosti definicija i poimanja invaliditeta te metodologiji prikupljanja parametara (5). Podaci Registra također ukazuju da je prevalencija težih oblika oštećenja vida, koje dovode do invaliditeta prema hrvatskom zakonodavstvu, 4 na 1000 stanovnika pri čemu je prevalencija sljepoće na oba oka 1 na 1000 stanovnika. U Hrvatskoj djeluje i Savez slijepih osoba koji broji oko 5800 članova. Ukoliko se taj broj usporedi sa brojem registriranih sljepoća u Registru osoba s invaliditetom može se zaključiti da ili Registar nema potpuni obuhvat slijepih osoba ili pak postoji mogućnost da je dio osoba u Registru, koje su evidentirane kao slabovidne temeljem toga jer imaju u rješenjima MKB-10 šifre koje označavaju slabovidnost, ustvari moguće slijepe. Ovakva situacija je moguća jer se u rješenjima o invaliditetu oštećenja vida, iz kojih proizlazi invaliditet, šifriraju od strane tijela vještačenja u rasponu od H49-H55 iako se sljepoća i slabovidnost nalaze isključivo unutar šifre H54. Ukoliko usporedimo, gore navedene hrvatske podatke, sa procjenama Svjetske zdravstvene organizacije dolazimo do zaključka da u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom nije napravljen potpuni obuhvat oštećenja vida. U Svijetu je, prema procjenama, 285 milijuna ljudi sa poremećajima vida od čega je 39 miliona slijepih te 246 miliona slabovidnih osoba, te je na taj način prevalencija vidnih poremećaja oko 4% a sljepoće oko 5 na 1000 stanovnika. Razlozi ovakvim razlikama nalaze se moguće u:

- različitostima dijagnostičkih kriterija i definicija, pri čemu je za učestalost vidnih poremećaja, 4% u Svijetu, potrebno još jednom istaći da se u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom bilježe samo podaci za teže oblike oštećenja vida koji dovode do invaliditeta

- pod registraciji težih oštećenja vida u RH koja može ukazivati da slijepe i slabovidne osobe nisu dovoljno upoznate sa svojim pravima te ne prolaze sustav vještačenja koji je temelj za registriranje invaliditeta u RH.

- nedostatnosti da registracija invaliditeta u RH bude samo temeljem sustava vještačenja. Kao što je već prije istaknuto Zakon o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom predviđa prikupljanje podataka i iz primarne te specijalističko konzilijarne zdravstvene zaštite, no zbog činjenice da je potrebno za prijavu invaliditeta iz ovih izvora, ispuniti vrlo opširan papirni obrazac, obuhvat je vrlo slab. Od početka rada Registra, 2002. godine, prikupljeno je svega 6400 prijava iz navedenog izvora za svega 60 slijepih osoba. Informatizacija sustava zdravstva sa uvrštavanjem potrebe prijavljivanja, u Registar osoba s invaliditetom, svih vrsti invaliditeta pa tako i oštećenja vida zasigurno će povećati kvalitetu epidemioloških podataka za ovu vrstu invaliditeta.

Zaključak:

U Hrvatskoj se temeljem Registra osoba s invaliditetom prate podaci o osobama s oštećenjem vida kao uzrokom invaliditeta. Temelj ovog registra predstavljaju rješenja iz sustava vještačenja no predviđeno je prikupljanje podataka i iz sustava zdravstva. Informatizacija sustava zdravstva sa uvrštavanjem potrebe prijavljivanja, u Registar osoba s invaliditetom, svih vrsti invaliditeta pa tako i oštećenja vida zasigurno će povećati kvalitetu epidemioloških podataka za ovu vrstu invaliditeta.

24.10. Parametri o osobama s Down sindromom

U Registru osoba s invaliditetom, stanje na dan 12.02.2013., zabilježeni su parametri za 1528 osoba s Down sindromom. Najveći broj registriranih (55%) je dječjoj dobi 0-19 godina, a podjednaka zastupljenost navedenog sindroma zabilježena je kod oba spola (tablica 1). Najveći broj registriranih osoba s Down sindromom ima prebivalište u Gradu Zagrebu te Splitsko dalmatinskoj županiji (tablica 2). Oko 62% vještačenih osoba u sustavu socijalne skrbi, s Down sindromom, ima potrebu za punim opsegom tuđe njege i pomoći (tablica 3). Najčešće zabilježene komorbiditetne dijagnoze kod ovih osoba su umjerena mentalna retardacija te prirođene srčane greške (tablica 4).

Tablica 1. Prikaz broja osoba s Down sindromom, po spolu i dobni skupinama

Dobna skupina	Spol		Ukupno
	muški	ženski	
0-4	76	66	142
5-9	124	119	243
10-14	137	115	252
15-19	115	92	207
20-24	82	74	156
25-29	64	65	129
30-34	49	52	101
35-39	45	52	97
40-44	39	33	72
45-49	21	26	47
50-54	19	23	42
55-59	13	9	22
60-64	4	8	12
65-69	1	2	3
70-74	1	1	2
75-79	0	0	0
80-84	0	0	0
85+	1	0	1
Ukupno	791	737	1528

Tablica 2. Prikaz broja osoba s Down sindromom, prema županijama prebivališta

Županija prebivališta	Broj osoba	%
GRAD ZAGREB	319	21
SPLITSKO-DALMATINSKA	208	14
OSJEČKO-BARANJSKA	108	7
ZAGREBAČKA	95	6
VARAŽDINSKA	64	4
BRODSKO-POSAVSKA	64	4
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	62	4
PRIMORSKO-GORANSKA	59	4
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	53	3
KARLOVAČKA	53	3
MEĐIMURSKA	52	3
ZADARSKA	46	3
ISTARSKA	44	3
SISAČKO-MOSLAVAČKA	42	3
KRAPINSKO-ZAGORSKA	41	3
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	40	3
ŠIBENSKO-KNINSKA	39	3
POŽEŠKO-SLAVONSKA	37	2
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	34	2
LIČKO-SENJSKA	25	2
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	23	2
Nespecificirano	20	1
Ukupno	1528	100

Tablica 3. Prikaz opsega tuđe njege i pomoći kod osoba s Down sindromom za koje je pristigao "Nalaz i mišljenje" prvostupanjskog tijela vještačenja nadležnog centra za socijalnu skrb

Opseg potrebne njege i pomoći	Broj osoba
puni opseg - Barthelov indeks 0-60	928
smanjen opseg - Barthelov indeks 61-90	63
potreba za tuđom njegom i pomoći zbog privremenog oštećenja zdravlja	114
nema potrebe za tuđom njegom i pomoći	82
postoji potreba za tuđom njegom i pomoći, ali nije specificiran opseg	113
nespecificirano	191
Ukupno	1491

Tablica 4. Prikaz najčešćih komorbiditetnih dijagnoza kod osoba s Down sindromom

Komorbiditetna dijagnoza	Broj osoba
umjerena mentalna retardacija	565
prirodene srčane greške	428
poremećaji razvoja govora	390
oštećenje vida	281
laka mentalna retardacija	273
teža mentalna retardacija	259
oštećenja sluha	83
teška mentalna retradacija	50
epilepsije	49

Tablica 5. Prikaz broja djece s Down sindromom, po godinama rođenja

Godina rođenja	Broj djece
2000.	51
2001.	40
2002.	61
2003.	45
2004.	39
2005.	48
2006.	57
2007.	51
2008.	48
2009.	47
2010.	28
2011.	21
2012.	11

Napomena: za djecu sa Down sindromom rođenu u 2010, 2011 te 2012. godinu tek očekujemo pristizanje rješenja o invaliditetu